

DEMOGRAFICKÁ STUDIE
MĚSTSKÉ ČÁSTI
PRAHA-ŠEBEROV
A PŘILEHLÝCH SPÁDOVÝCH OBLASTÍ
VESTEC A JESENICE-ZDIMĚŘICE
PRO ŠKOLSKÉ ÚČELY
(MATEŘSKÁ A ZÁKLADNÍ ŠKOLA)

Tomáš Fiala

Eva Kačerová

Jitka Langhamrová

katedra demografie

fakulta informatiky a statistiky

Vysoká škola ekonomická v Praze

únor 2007

1. ÚVOD

Cílem této studie je analýza vývoje počtu dětí předškolního a školního věku od roku 2001 do konce roku 2006 a prognóza vývoje počtu dětí v následujících letech do roku 2020. Analýza i prognóza se týká dětí trvale bydlících v MČ Praha-Šeberov a přilehlé spádové oblasti (Vestec a Jesenice-Zdiměřice). Studie rovněž obsahuje stručnou analýzu dětí v mateřské škole v MČ Praha-Šeberov a žáků základní školy v této městské části ve školním roce 2006/07 podle jejich trvalého bydliště.

2. METODOLOGICKÉ POZNÁMKY

V celé této studii budeme často všechny tři sledované územní celky (MČ Praha-Šeberov, Vestec i Jesenice-Zdiměřice) nazývat pro jednoduchost „obcemi“ (i když Praha-Šeberov je městskou částí obce Praha a rovněž Jesenice-Zdiměřice jsou pouze částí obce Jesenice). Místo oficiálního názvu Jesenice-Zdiměřice budeme používat pouze zkrácený název Zdiměřice. Pod pojmem „narození“ budeme v celém textu mít na mysli vždy pouze živě narozené děti.

2.a Výchozí data

Výchozí data o obyvatelstvu výše zmíněných obcí potřebná pro vypracování demografické studie pocházela ze dvou hlavních zdrojů: z Českého statistického úřadu (ČSÚ) a z databází Úřadu městské části Praha-Šeberov, resp. Obecního úřadu Vestec (ÚMČ, resp. OÚ).

Poznamenejme, že údaje ČSÚ se týkají pouze osob přihlášených v příslušné obci k *trvalému* nebo *dlouhodobému* pobytu, údaje z obecních databází zpravidla obsahují pouze osoby trvale bydlící v příslušné obci. Proto budeme pod pojmem „osoby bydlící v určité obci“ vždy rozumět pouze ty osoby, která mají v dané obci trvalý nebo dlouhodobý pobyt.

Protože se na základě prvotní analýzy dat potvrdil předpoklad, že k největším změnám obyvatelstva výše zmíněných obcí docházelo a bude docházet především z důvodu migrace, byla věnována zvýšená pozornost právě tomuto fenoménu. Základními daty pro analýzu vyžádanými od ČSÚ byly proto pro každou obec a pro každý kalendářní rok období 2001–2005¹:

- počty osob podle pohlaví a jednotek věku na konci roku,
- počty přistěhovalých do příslušné obce a počty vystěhovalých z této obce podle pohlaví a věku v daném roce,
- počty dokončených bytů v dané obci v daném roce.

Data byla poskytnuta v plném rozsahu za MČ Praha-Šeberov, Vestec a (celou) Jesenici. Za Zdiměřice, které jsou částí obce Jesenice, bylo možno získat pouze údaje o složení obyvatelstva podle pohlaví a věku při sčítání lidu (tj. k 1. 3. 2001), další údaje byly poskytnuty pouze za celou obec Jesenice.

Z databází ÚMČ Praha-Šeberov a OÚ Vestec bylo poskytnuto aktuální složení obyvatelstva podle pohlaví a věku (k počátku roku 2007), z databáze ÚMČ Praha-Šeberov navíc ještě počty přistěhovalých (resp. vystěhovalých) do (resp. z) této MČ podle pohlaví a věku v jednotlivých letech včetně roku 2006.

Kromě toho byla pro kontrolu a srovnání využita běžně dostupná data ČSÚ týkající se stavu a pohybu obyvatelstva jednotlivých obcí bez rozlišení věku (celkové počty obyvatelstva, celkové počty narozených, zemřelých, přistěhovalých a vystěhovalých v jednotlivých letech období 2001–2005).

¹ Data ČSÚ za rok 2006 nebyla v době zpracování studie k dispozici.

Pro stručnou analýzu dětí v mateřské škole v MČ Praha-Šeberov a žáků základní školy v této městské části ve školním roce 2006/07 podle jejich trvalého bydliště byly použity seznamy žáků mateřské školky a základní školy v MČ Praha-Šeberov.

2.b Porovnání dat z ČSÚ a z obecních databází

Podle očekávání se zjistilo, že srovnatelná data z obou zdrojů se číselně trochu liší, údaje z obecních databází jsou většinou (někdy nepatrně, někdy výrazně) nižší než údaje ČSÚ. Příčinou může být mimo jiné skutečnost, že ČSÚ zahrnuje do obyvatelstva dané městské části osoby nejen s trvalým, ale i s dlouhodobým pobytem.

Co se týče např. celkového počtu obyvatel MČ Praha-Šeberov, údaje Českého statistického úřadu jsou za léta 2001–2005 zhruba o 60 osob vyšší, nejedná se tedy o velké rozdíly. Údaje za rok 2006 se však liší o něco více: podle ČSÚ měla MČ Praha-Šeberov k 30. 9. 2006 již 2 355 obyvatel, přičemž za prvních 9 měsíců roku 2006 vzrostl podle ČSÚ počet obyvatel MČ Praha-Šeberov o 150 osob. Za předpokladu rovnoměrného vývoje by následoval za poslední tři měsíce roku 2006 nárůst počtu obyvatel o dalších 50 osob, tedy k 1. 1. 2007 dostáváme 2 405 osob. Přitom podle databáze ÚMČ byl počet obyvatel k 1. 1. 2007 pouze 2 277, rozdíl by tedy činil v tomto případě téměř 130 osob. (Výše uvedený předpoklad rovnoměrného vývoje však nemusel být splněn: v posledním čtvrtletí mohlo dojít ke snížení imigrace i porodnosti a naopak ke zvýšení emigrace i úmrtnosti, tedy růst obyvatelstva nepokračoval takovým tempem jako v prvních třech čtvrtletích.)

Podobně jsou i pro Vestec celkové počty obyvatel uváděné Českým statistickým úřadem vyšší než údaje z databáze MÚ Vestec, přičemž rozdíl postupně narůstá, ke konci roku 2005 již činí 242 osob. Podle údajů ČSÚ tedy na konci roku 2005 žilo ve Vestci o 15 % obyvatelů více, než kolik udává databáze MÚ. Rovněž počty přistěhovalých a vystěhovalých týkající se Vestce byly podle ČSÚ výrazně vyšší než odpovídající údaje z obecní databáze.

Vzhledem k tomu, že za Zdiměřice ani za celou Jesenici nebyly žádné údaje z obecní databáze k dispozici a vzhledem k faktu, že skutečný počet obyvatel MČ Praha-Šeberov i Vestce je zřejmě opravdu o něco vyšší než počet uvedený v obecní databázi, byly při zpracování studie preferovány údaje ČSÚ. Údaje z obecních databází byly použity (po eventuální částečné korekci) jako doplňkové pro rok 2006, za který nebyly údaje z ČSÚ ještě k dispozici.

2.c Výpočet projekce obyvatelstva

Pro výpočet projekce obyvatelstva byla použita tzv. komponentní metoda. Tato metoda dá nejen přesnější odhad budoucího vývoje celkového počtu obyvatelstva než některé početně jednodušší metody, ale poskytne i odhad vývoje složení obyvatelstva podle pohlaví a věku, což je pro školské účely velmi důležité. Základem pro výpočet projekce obyvatelstva touto metodou je aktuální a co nejpřesnější demografická struktura obyvatelstva, tj. složení obyvatelstva podle pohlaví a věku.

Výpočet projekce se provádí za určitých předpokladů týkajících se současné úrovně a budoucího vývoje plodnosti, úmrtnosti a migrace. Protože MČ Praha-Šeberov, Vestec i Zdiměřice leží na pomezí Prahy a Středočeského kraje, použili jsme jako výchozí plodnost průměrnou plodnost těchto dvou regionů a předpokládali, že poroste na úroveň vyjádřenou úhrnnou plodností² 1,7 v roce 2030. To je na úrovni vysoké varianty prognózy Českého statistického úřadu.

² Úhrnná plodnost vyjadřuje, kolik by se jedné ženě v průměru narodilo dětí během jejího života za předpokladu neměnné plodnosti a nulové úmrtnosti. Předpoklad nulové úmrtnosti nehraje významnou roli, protože úmrtnost žen do 50 let je minimální.

kého úřadu. U úmrtnosti se předpokládal její pokračující pokles, ale to není pro odhad počtu potenciálních žáků příliš podstatné. Úmrtnost osob do 40 let (dětí a potenciálních matek) je dnes již tak malá, že její další změny počty budoucích žáků mateřských a základních škol prakticky neovlivní. Výše uvedený vývoj plodnosti i úmrtnosti se předpokládal stejný pro všechny tři obce.

Nejdůležitější, ale současně nejproblematictější, je odhad budoucí migrace. Protože v letech 2001–2006 prakticky ve všech věkových skupinách ve všech sledovaných obcích převažoval počet přistěhovaných nad vystěhovanými, byl scénář migrace zjednodušen. Předpokládá, že se lidé pouze přistěhováají a nikdo se nevystěhovává, počet přistěhovaných v daném roce se položí roven předpokládanému migračnímu přírůstku. Na rozdíl od scénáře budoucího vývoje plodnosti a úmrtnosti (stejného pro každou obec) se scénář migrace předpokládal pro každou obec specifický.

Protože v celém období projekce vychází každý rok o něco větší počet narozených než počet zemřelých (tedy se nepředpokládá uvolnění většího množství bytů po zemřelých), bude migrační přírůstek záviset především na objemu další bytové výstavby. Na základě dat ČSÚ se ukazuje, že výše ročního migračního přírůstku je v dlouhodobém průměru zhruba dvakrát vyšší než roční počet dokončených bytů. Proto jsme předpokládali pro každou obec migrační přírůstek rovný dvojnásobku předpokládaného počtu dokončených bytů v příslušném roce.

V MČ Praha-Šeberov se již žádná další velká výstavba nových bytů nechystá. Podle studie Útvaru rozvoje hlavního města Prahy by do konce roku 2020 měly v této městské části přibýt nové byty pro zhruba 410 osob. Protože žádné další podklady ani bližší časové údaje nebyly k dispozici, předpokládala se pro projekci výstavba těchto bytů rovnoměrně rozložená v celém uvedeném období, a tedy i rovnoměrný migrační přírůstek obyvatelstva 30 osob ročně (tedy celkem 420 osob za období 2007–2020).

Odhad ročních migračních přírůstků během období projekce pro Vestec vycházel na doporučení OÚ Vestec z předpokladů Ing. arch. Jana Buchara. Je uveden v následující tabulce.

Tab. 1: Migrační přírůstky – Vestec

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Migrační přírůstek	100	160	200	100	80	60	60	60	60	50	40	40	40	40	40

Pro Zdiměřice bylo nutno odhadnout migrační přírůstky již od roku 2001, neboť poslední známé složení obyvatelstva této obce podle pohlaví a věku pochází ze sčítání lidu z počátku uvedeného roku. Bylo provedeno přímo na místě osobní šetření za účelem odhadu současného počtu domků a jejich stáří ve Zdiměřicích i odhadu počtu rozestavěných domků a počtu parcel připravených ke stavbě. Výsledky tohoto šetření jsou zobrazeny v mapové příloze na konci studie. Z šetření vyplynulo, že celkový počet nově postavených bytů ve Zdiměřicích od roku 2001 je roven zhruba 20 % počtu nově postavených bytů (podle údajů ČSÚ) v celé Jesenici.

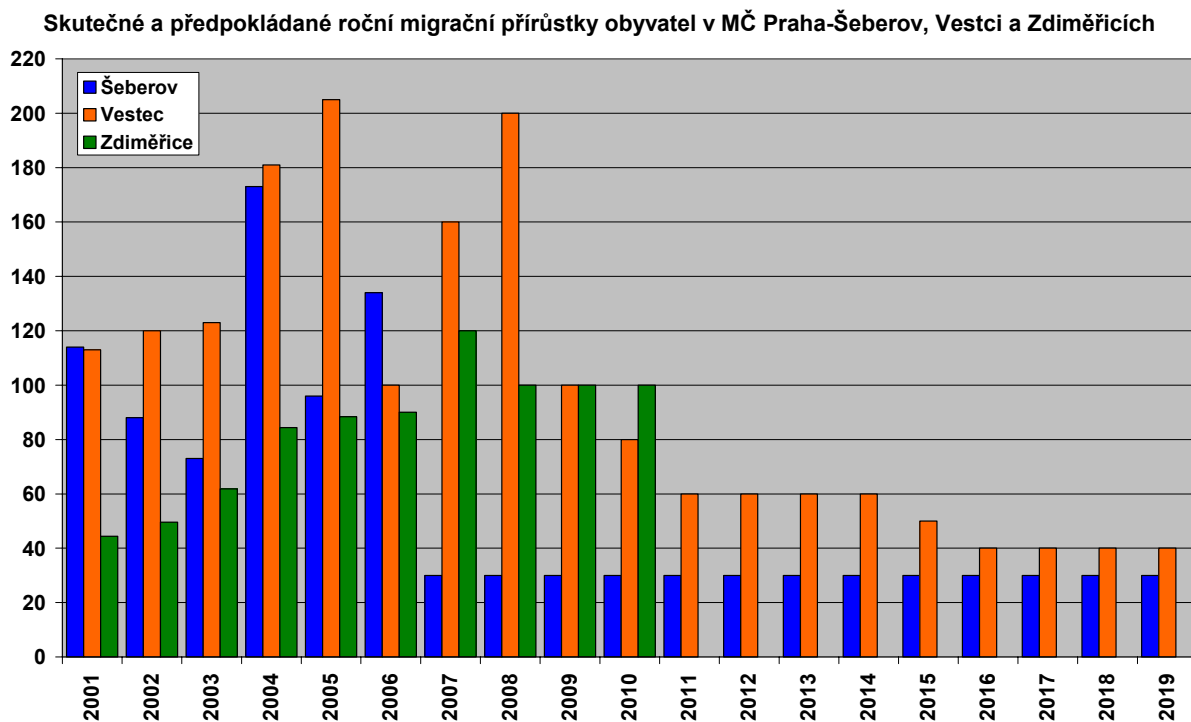
Byl proto přijat předpoklad, že počet nově dokončených bytů ve Zdiměřicích byl v každém roce období 2001–2005 roven 20 % z počtu dokončených bytů v celé Jesenici, pro rok 2006 se předpokládal počet dokončených bytů o málo vyšší než v roce 2005. Odhad počtu dokončených bytů v roce 2007 byl položen rovný počtu rozestavěných domků zjištěném při osobním šetření, a konečně se předpokládalo, že na zbývajících parcelách budou postaveny domky v letech 2008–2010. Předpokládaný počet imigrantů byl položen rovný dvojnásobku počtu dokončených bytů, od roku 2011, kdy již nemáme k dispozici žádné údaje o eventuální další výstavbě, předpokládáme migrační přírůstek nulový. Přehled migračních přírůstků Zdiměřic udává následující tabulka:

Tab. 2: Migrační přírůstky – Zdiměřice

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 – 2020
Migrační přírůstek	44	50	62	84	88	90	120	100	100	100	–

Celkový přehled skutečných, resp. předpokládaných migračních přírůstků v jednotlivých obcích za celé období 2001–2020 udává následující graf.

Graf 1

Struktura budoucích imigrantů podle pohlaví a věku pro každou obec byla odhadnuta na základě struktury migračního přírůstku z údajů ČSÚ pro příslušnou obec za léta 2001–2005. (Struktura imigrantů do Zdiměřic se předpokládala stejná jako do celé Jesenice.)

Jako výchozí struktury pro výpočet projekce byla použita poslední dostupná data ČSÚ. V případě MČ Praha-Šeberov a Vestce se jednalo o složení obyvatelstva podle pohlaví a věku k 1. 1. 2006. Struktura k 1. 1. 2007 vypočtená na základě prvního kroku projekce byla porovnána s aktuální strukturou z obecní databáze. Nebyly zjištěny prakticky žádné významné rozdíly, byl korigován pouze počet nulaletých Vestce. Pro další roky již probíhal výpočet standardní komponentní metodou podle výše uvedeného scénáře plodnosti, úmrtnosti a migrace.

Pro Zdiměřice byla jako výchozí použita struktura ze sčítání lidu přepočtená k 1. lednu 2001. Výpočet projekce komponentní metodou se pro tuto obec prováděl již počínaje rokem 2001. Výsledky projekce pro Zdiměřice proto mohou být budou pravděpodobně o něco méně přesné než výsledky pro MČ Praha-Šeberov a Vestec.

2.d Odhad počtu dětí ve věku docházky do MŠ a potenciálních žáků ZŠ na základě demografické struktury

Podle příslušného zákona by měly v určitém školním roce zahájit školní docházku všechny děti, které již dovršily 6. rok věku. Protože však některé děti školní docházku o rok odkládají, je realističtější předpokládat, že v daném školním roce zahájí školní docházku pouze děti, kte-

ré dosáhly věku 6 let ve druhé polovině minulého roku nebo v lednu až červnu daného roku, zatímco děti, kterým bylo 6 let teprve v červenci nebo až v srpnu daného roku, školní docházku ještě o rok odloží.

Pokud tedy uvažujeme dokončený věk³ dětí k 30. červnu, budeme za potenciální prvňáčky považovat všechny šestileté děti, za potenciální žáky ZŠ 1. stupně všechny 6–10leté děti. Za potenciální žáky 2. stupně však budeme považovat **pouze 80 %** všech 11–14letých dětí. Předpokládáme tedy, že 20 % dětí odchází po absolvování 5. třídy ZŠ na víceleté gymnázium. Pokud by **všichni** žáci absolvovali základní školní docházku v **základní** škole až **do 9. třídy**, byl by počet žáků 2. stupně **o 1/4 vyšší**, než uváděné potenciální počty. Uvedené počty potenciálních žáků se vztahují ke 30. červnu, tedy k okamžiku 2 měsíce před zahájením příslušného školního roku.

Počty osob určitého věku ke 30. červnu daného roku odhadneme jako aritmetický průměr počtu osob daného věku k počátku daného roku a počtu osob téhož věku k počátku roku následujícího.

Pro jednoduchost budeme předpokládat, že „docházku“ do mateřské školky zahajují děti 1. září přesně 3 roky před zahájením školní docházky. Za děti ve věku 1. ročníku MŠ (potenciální „MŠ-prvňáčci“) tedy budeme považovat děti v dokončeném věku 3 roky, za děti ve věku docházky do MŠ (potenciální „žáci“ MŠ) všechny děti v dokončeném věku 3–5 let. Věk opět uvažujeme k 30. červnu daného roku.

Poznamenejme ještě, že počty potenciálních žáků počítáme na základě věkové struktury určité obce (tedy struktury osob bydlících v určité obci). Jedná se tedy o **počty** potenciálních žáků (trvale či dlouhodobě) **bydlících** v dané **obci**, nikoli o počty potenciálních žáků určité školy. Jde tedy o jakýsi „potenciál“ žáků pro školu v příslušné obci nebo ve spádové obci.

Zdůrazněme ještě známou skutečnost, že zatímco počet potenciálních **žáků** základní školy je prakticky **totožný** s počtem „**zájemců**“ o ZŠ (případy dětí, které neabsolvují povinnou školní docházku jsou ojedinělé), v případě **mateřské** školky udává počet dětí v daném věku **maximální** počet „zájemců“ o školku (za předpokladu, že by **každé** dítě chodilo před zahájením školní docházky **3 roky do školky**). Skutečný počet zájemců o MŠ může být pochopitelně menší. Záleží na počtu rodičů, kteří své děti do MŠ dají a zda je tam dají již od 3 let věku nebo výrazně později.

3. ZÁKLADNÍ DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY OBYVATELSTVA SLEDOVANÝCH OBCÍ

Základní demografické charakteristiky obyvatelstva všech tří obcí udávají následující tabulky obsahující data ČSÚ. Vidíme, že v prvních letech tohoto tisíciletí počet obyvatel ve všech obcích velmi rychle rostl, především z důvodu výstavby nových domků a bytů a vysokého počtu přistěhovaných. Přirozené přírůstky (rozdíly počtu narozených a zemřelých) jsou také většinou kladné, ale v porovnání s migračními přírůstky zanedbatelné. Relativní roční přírůstky počtu obyvatel se v MČ Praha-Šeberov pohybují mezi 5–10 %, v Jesenici mírně přes 10 % a ve Vestci dokonce kolem 15 %.

³ Dokončeným věkem se rozumí věk při posledních narozeninách. Dítě v dokončeném věku 6 let je tedy dítě, kterému k danému datu již bylo 6 let, ale ještě mu nebylo 7 let.

Tab. 3: Základní demografické charakteristiky – MČ Praha-Šeberov

Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Počet obyvatel na počátku roku	1 616	1 725	1 824	1 912	2 088
Narození	17	27	23	24	34
Zemřelí	22	16	8	21	13
Přistěhovalí	166	151	132	254	198
Vystěhovalí	52	63	59	81	102
Přirozený přírůstek	-5	11	15	3	21
Migrační přírůstek	114	88	73	173	96
Celkový přírůstek	109	99	88	176	117
Nárůst počtu obyvatel (v %)	6,7	5,7	4,8	9,2	5,6

Zdroj: Data ČSÚ

Tab. 4: Základní demografické charakteristiky – Vestec

Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Počet obyvatel na počátku roku	749	872	1 007	1 143	1 348
Narození	13	18	16	27	32
Zemřelí	3	3	3	3	11
Přistěhovalí	136	161	164	264	241
Vystěhovalí	23	41	41	83	36
Přirozený přírůstek	10	15	13	24	21
Migrační přírůstek	113	120	123	181	205
Celkový přírůstek	123	135	136	205	226
Nárůst počtu obyvatel (v %)	16,4	15,5	13,5	17,9	16,8

Zdroj: Data ČSÚ

Tab. 5: Základní demografické charakteristiky – Jesenice

Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Počet obyvatel na počátku roku	2 411	2 623	2 895	3 221	3 680
Narození	13	40	42	58	81
Zemřelí	23	16	25	21	28
Přistěhovalí	281	324	383	514	568
Vystěhovalí	59	76	74	92	126
Přirozený přírůstek	-10	24	17	37	53
Migrační přírůstek	222	248	309	422	442
Celkový přírůstek	212	272	326	459	495
Nárůst počtu obyvatel (v %)	8,8	10,4	11,3	14,3	13,5

Zdroj: Data ČSÚ

4. POROVNÁNÍ POTENCIÁLNÍHO A SKUTEČNÉHO POČTU ŽÁKŮ MŠ A ZŠ VE ŠKOLNÍM ROCE 2006/07

Protože byly k dispozici základní údaje o jednotlivých žácích MŠ a ZŠ v MČ Praha-Šeberov ve školním roce 2006/07, je možné porovnat počty skutečných a potenciálních žáků v obou typech škol. Vidíme (viz Tab. 6), že mateřskou školku v Šeberově a Hrnčířích navštěvuje zhruba⁴ přes 40 % z dětí příslušného věku bydlících v MČ Praha-Šeberov. Podíl chlapců je o málo vyšší než podíl děvčat.

⁴ Lze očekávat, že podíl dětí ve věku 5 let chodících do školky bude vyšší, podíl dětí ve věku 3 roky naopak nižší než uvedená hodnota.

Výše uvedenou mateřskou školku však navštěvují také děti z okolních obcí, především z Vestce a Zdiměřic. Jejich přehled udává Tab. 7. Přibližně čtvrtina dětí navštěvujících MŠ v MČ Praha-Šeberov je z jiné obce.

Tab. 6: Děti z MČ Praha-Šeberov navštěvující Mateřskou školu Šeberov a Hrnčičře

Počty dětí ve věku docházky do MŠ z MČ Praha-Šeberov			Počty dětí v MŠ z MČ Praha-Šeberov			Podíl počtu dětí v MŠ z počtu dětí příslušného věku (v %)		
chlapci	děvčata	celkem	chlapci	děvčata	celkem	chlapci	děvčata	celkem
41	42	83	18	17	35	43,9	40,5	42,2

Tab. 7.: Děti z jiných obcí navštěvující Mateřská škola Šeberov a Hrnčičře

Obec	Počet dětí v MŠ z dané obce	Podíl z celkového počtu dětí v MŠ (v %)
Jesenice	2	3,6
Ohrobec	1	1,8
Osnice	1	1,8
Újezd	1	1,8
Vestec	5	9,1
Zdiměřice	4	7,3
Celkem z okolních obcí	14	25,5

Analogické údaje pro žáky základní školy v Šeberově najdeme v tabulkách 8 a 9.

Tab. 8: Žáci z MČ Praha-Šeberov navštěvující základní školu v Šeberově

Počty potenciálních žáků z MČ Praha-Šeberov			Počty žáků z MČ Praha-Šeberov			Podíl počtu žáků z počtu potenciálních žáků (v %)		
chlapci	děvčata	celkem	chlapci	děvčata	celkem	chlapci	děvčata	celkem
47	76	123	29	44	73	61,7	57,9	59,3

Tab. 9: Žáci z jiných obcí navštěvující základní školu v Šeberově

Obec	Počet žáků z dané obce	Podíl z celkového počtu žáků v ZŠ MČ Praha-Šeberov (v %)
Hlubočinka	1	1,04
Jesenice	2	2,08
Osnice	1	1,04
MČ Praha 11	3	3,13
MČ Praha 15	1	1,04
MČ Praha 18	1	1,04
Praha-Dolní Měcholupy	1	1,04
Praha-Kunratice	3	3,13
Praha (blíže neurčeno)	1	1,04
Vestec	7	7,29
Průhonice-Rozkoš	1	1,04
Zdiměřice	1	1,04
Celkem z okolních obcí	23	23,96

Základní školu v Šeberově tedy navštěvuje pouze **kolem 60 %** z dětí ve věku povinné školní docházky **bydlících v MČ Praha-Šeberov**. Jednou z hlavních příčin tak poměrně nízkého podílu může být skutečnost, že ZŠ v MČ Praha-Šeberov má pouze 1.-5. ročník. Řada rodičů

možná nechce riskovat skutečnost, že by si jejich dítě muselo od šesté třídy zvykat na nový kolektiv, který jej třeba ne vždy „hladce“ přijme. Možná raději dítě zapíše do školy v jiné obci, kde dítě bude moci chodit do stejné školy až do 9. ročníku.

Podobně jako do MŠ i do základní školy v MČ Praha-Šeberov chodí i děti z jiných obcí. Podíl žáků z jiné obce činí opět zhruba čtvrtinu všech žáků, nejvíce „přespolních“ je z jiných částí Prahy a z Vestce.

Detailnější přehled lokalit, kde bydlí žáci navštěvující mateřskou školu a základní školu v MČ Praha-Šeberov, najdeme na kartogramech v příloze na konci studie.

5. VÝVOJ POČTU POTENCIÁLNÍCH ŽÁKŮ V MINULÝCH LETECH A JEHO PROJEKCE DO ROKU 2020

Pro budoucí perspektivu škol je pochopitelně důležitý odhad budoucích počtů potenciálních žáků. Jako primární výstup populační projekce dostáváme odhad demografické struktury obyvatel jednotlivých obcí v následujících letech. Na základě této struktury odhadneme postupem uvedeným v části 2.d počty dětí ve věku docházky do MŠ a počty potenciálních žáků ZŠ prvního, resp. druhého stupně.

Poznamenejme, že se jedná o projekci, odhad se provádí za předpokladu rovnoměrného vývoje. V malých obcích může v důsledku náhodných vlivů docházet k poměrně velkému kolísání ročních počtů narozených i počtů a struktury přistěhovalých osob. Příklady takového kolísání hodnot najdeme v tabulkách základních demografických charakteristik uvedených v kap. 3.

Zatímco např. v roce 2004 se v MČ Praha-Šeberov narodilo 24 dětí, o rok později to bylo „rekordních“ 34 dětí, avšak v prvních 9 měsících roku 2006 jen 17 dětí (podle databáze ÚMČ se zdá, že celkový počet narozených v uvedeném roce byl „pouze“ 22 dětí). Ještě větší výkyvy vykazují počty zemřelých: např. v roce 2003 zemřelo v MČ Praha-Šeberov 8 osob, avšak v následujícím roce dvaapůlkrát více – 21 osob. Ve Vestci byl počet zemřelých v roce 2005 téměř čtyřnásobný v porovnání s nízkými ročními počty zemřelých v předchozích letech. Rovněž počty přistěhovalých a vystěhovalých ve všech obcích kolísají.

(Z výše uvedených tabulek zároveň vidíme, že se jedná o velmi dynamicky se rozvíjející obce s výraznou migrací. Počty přistěhovalých a vystěhovalých jsou (někdy i několikanásobně) vyšší než počty narozených či zemřelých.)

Hodnoty počtu potenciálních žáků vypočtené na základě projekce je třeba chápat spíše jako dlouhodobý trend, skutečné počty žáků v jednotlivých letech (zejména počty „prváčků“) se od nich mohou méně či více odchylovat. Proto také uvádíme výsledky projekce pouze ve formě grafů, nikoli ve formě „přesných“ čísel v tabulkách.

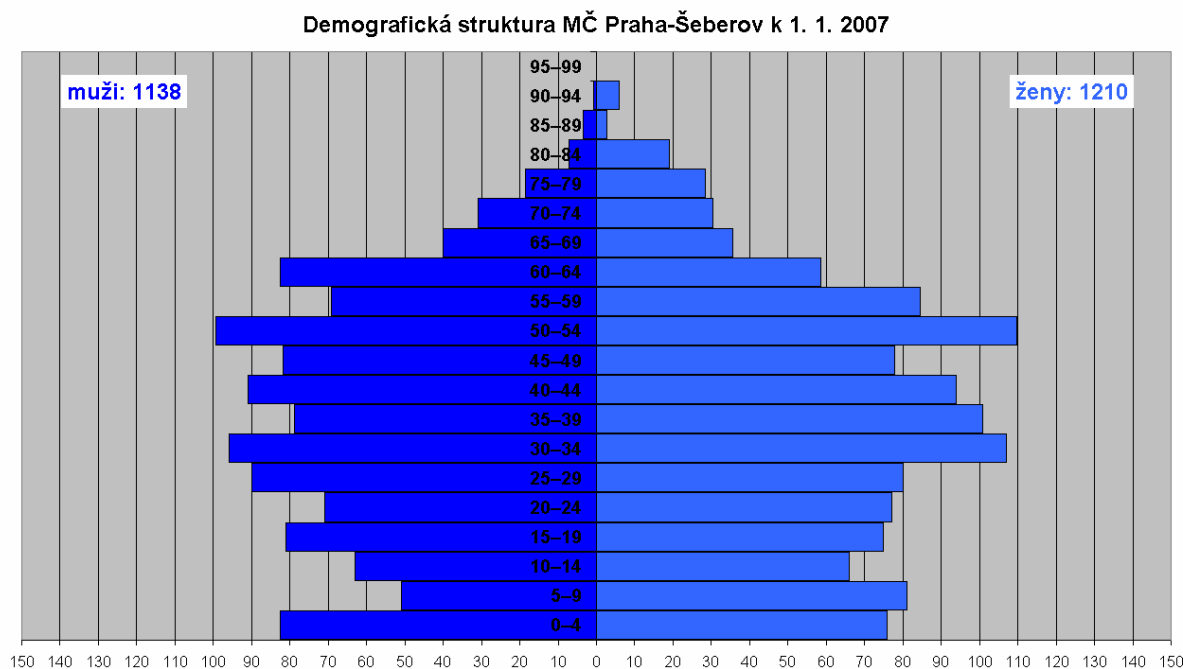
Pro porovnání s vývojem v nedávné minulosti uvádíme odhady počtu potenciálních žáků již od školního roku 2001/02. Pro MČ Praha-Šeberov a Vestec vycházejí jejich počty za léta 2001–2005 z věkových struktur příslušných obcí podle dat ČSÚ, pro Zdiměřice je výpočet i za tyto roky proveden na základě projekce věkové struktury ze sčítání lidu.

Věnujme se nyní podrobněji analýze vývoje počtu dětí v jednotlivých obcích. V následujících grafech jsou jednotlivé obce odlišeny barvou, žáci jednotlivých stupňů mateřské a základní školy jsou pak odlišeni odstínem barvy příslušné obci, v níž mají trvalé bydliště. Analýza pro každou obec je uvedena grafem demografické struktury obyvatelstva obce k 1. lednu 2007.

Všechny odpovídající grafy pro jednotlivé mají záměrně stejné měřítko, aby bylo možno lépe porovnávat počty dětí v jednotlivých obcích mezi sebou. Grafy obsahující úhrnné údaje za všechny obce (část 5.d) mají měřítko jiné.

5.a Městská část Praha-Šeberov

Graf 2

Na věkové struktuře je patrný výrazně větší počet chlapců ve věku 0–4 roky v porovnání s věkem 5–9 let. (Převaha děvčat ve vyšších skupinách dětského věku je zřejmě způsobena náhodnými vlivy.) Lze tedy očekávat v brzké době nárůst počtu dětí v MŠ a později v ZŠ. Počet žen mladších 30 let je o něco nižší než počet žen ve věku 30–34 let. To bude mít za následek (pokud se počet těchto žen výrazně nezvýší imigrací) stagnaci počtu narozených. (Předpokládáme, že klesající počet žen bude kompenzován předpokládaným růstem plodnosti.)

Podívejme se dále na vývoj počtu dětí ve věku docházky do mateřské školy bydlicích v MČ Praha-Šeberov (viz Graf 3). V důsledku nadprůměrně vysokého počtu narozených v roce 2005 se bude počet dětí ve věku docházky do MŠ v následujících třech letech pohybovat kolem 100. V dalších letech poklesne a jeho hodnoty se budou pohybovat kolem 80.

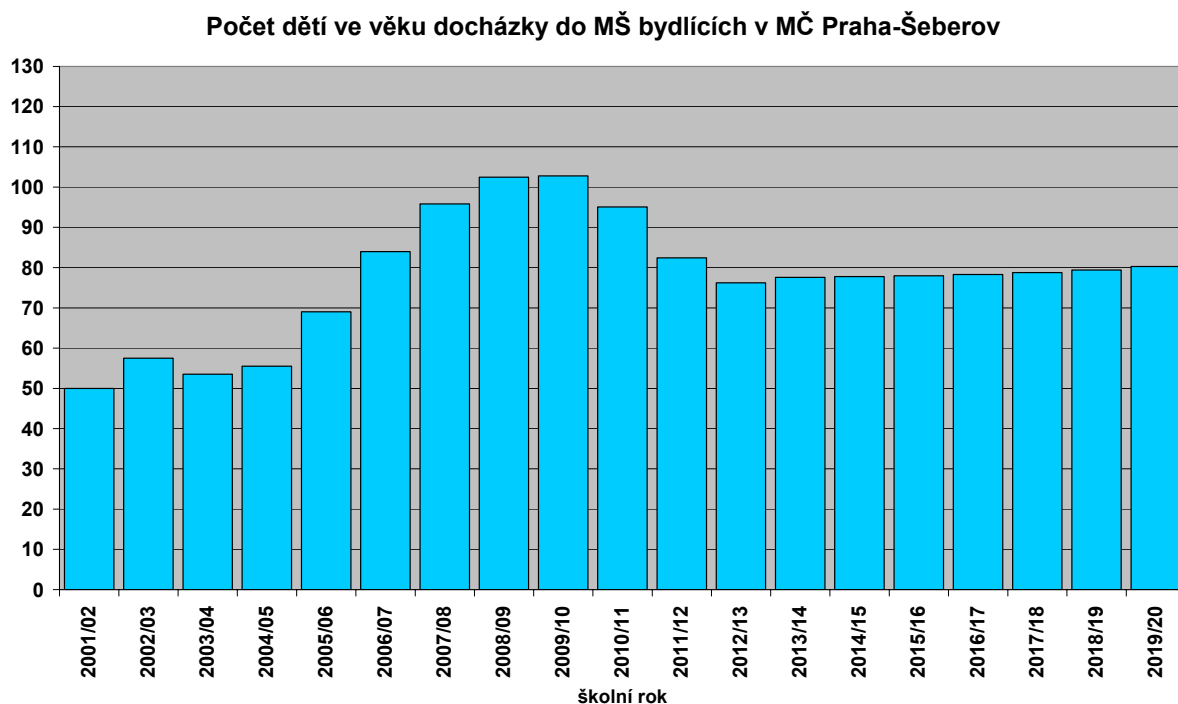
Vývoj počtu dětí ve věku 1. ročníku MŠ (viz graf 4) kopíruje pochopitelně zhruba s tříletým zpožděním vývoj počtu narozených. Vzhledem k vysokému počtu narozených v roce 2005 se očekává v nejbližších letech další nárůst počtu dětí ve věku 1. ročníku MŠ. V důsledku očekávané stagnace počtu narozených v dalších letech a snížení imigrace by se počty dětí ve věku 1. ročníku MŠ po roce 2010 měly snížit na 25, tedy by měly být o něco menší než v nynějším školním roce.

Z Grafu 5 vidíme, že počet potenciálních žáků bydlicích v MČ Praha-Šeberov v minulých letech rostl, v současné době dosahuje hodnoty kolem 200. Růst bude pokračovat i v následujících 5 letech, kdy se počet potenciálních žáků dosáhne 260. Následující pokles počtu potenciálních žáků 1. stupně ZŠ bude kompenzován růstem počtu žáků 2. stupně ZŠ, takže celkový počet žáků se bude ještě několik let pohybovat kolem 260 a do roku 2020 by neměl pod tuto hodnotu příliš poklesnout.

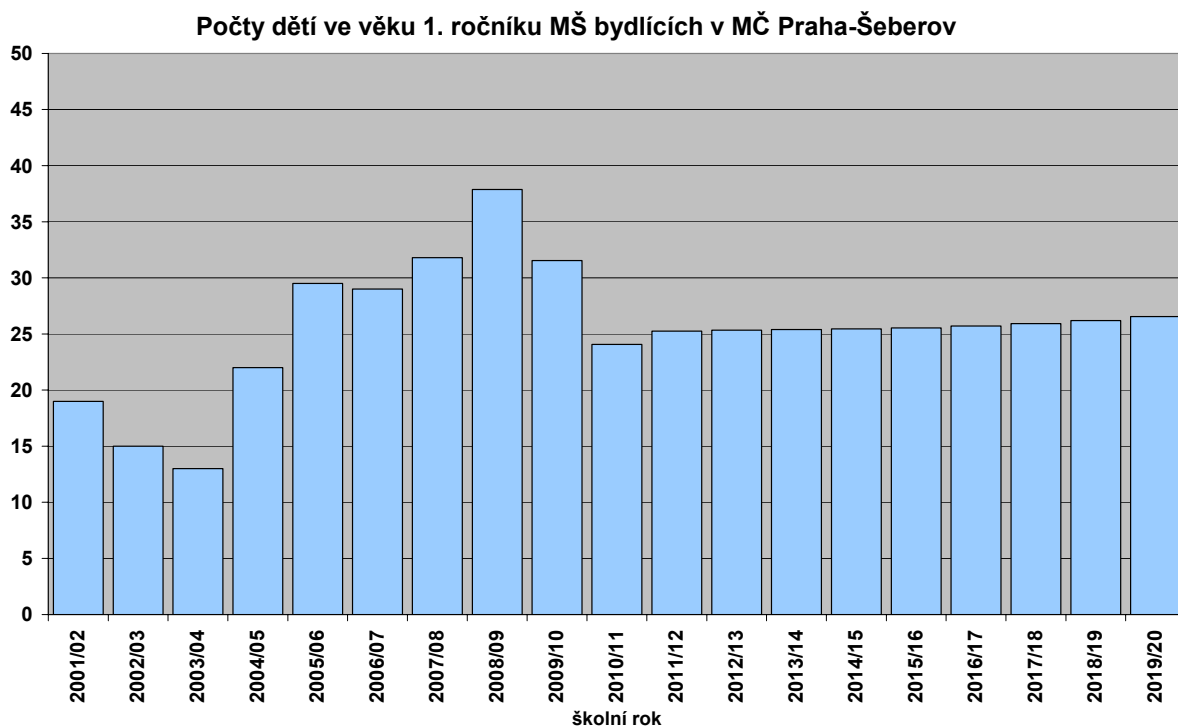
Vývoj počtu potenciálních prvňáčků vidíme na Grafu 6. Trend hodnot pochopitelně kopíruje zhruba s šestiletým zpožděním vývoj počtu narozených a zhruba se tříletým zpožděním vývoj počtu žáků ve věku 1. ročníku MŠ. Protože od roku 2001 počet narozených v MČ Praha-Šeberov rostl, předpokládá se i další růst počtu potenciálních prvňáčků, který bude vrcholit

ve školním roce 2011/12 jako důsledek nadprůměrně vysokého počtu narozených v roce 2005. V dalších letech by se měl počet potenciálních prvňáčků pohybovat kolem 25.

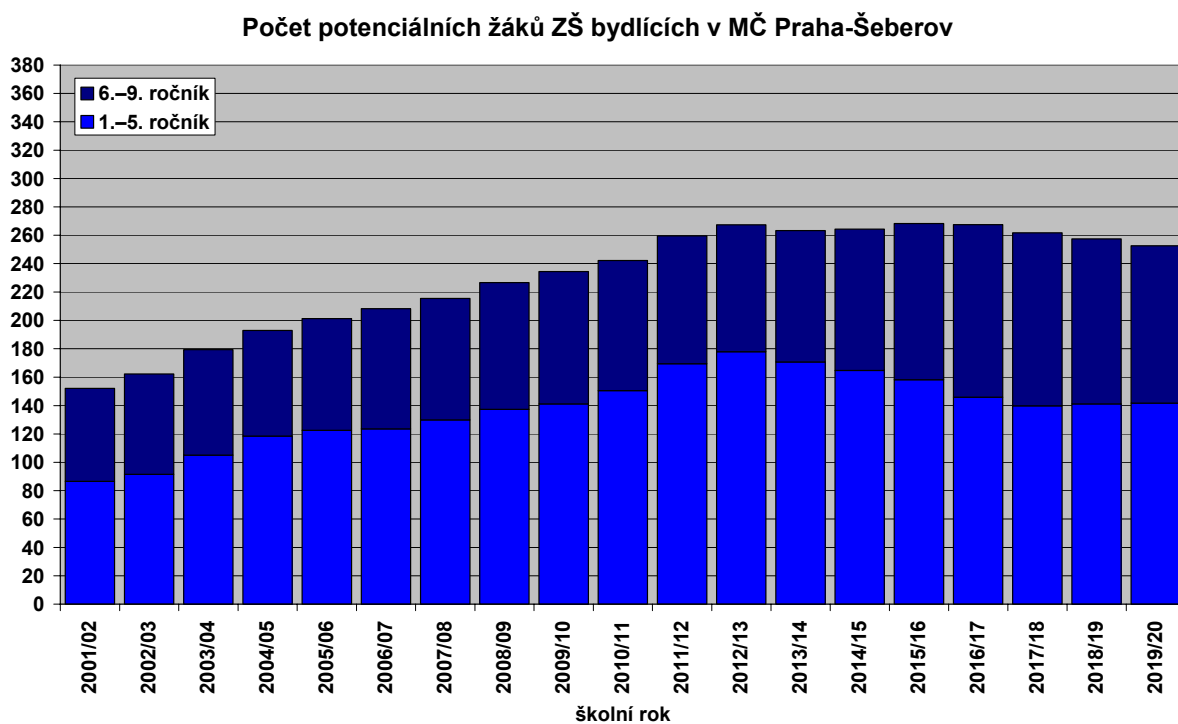
Graf 3

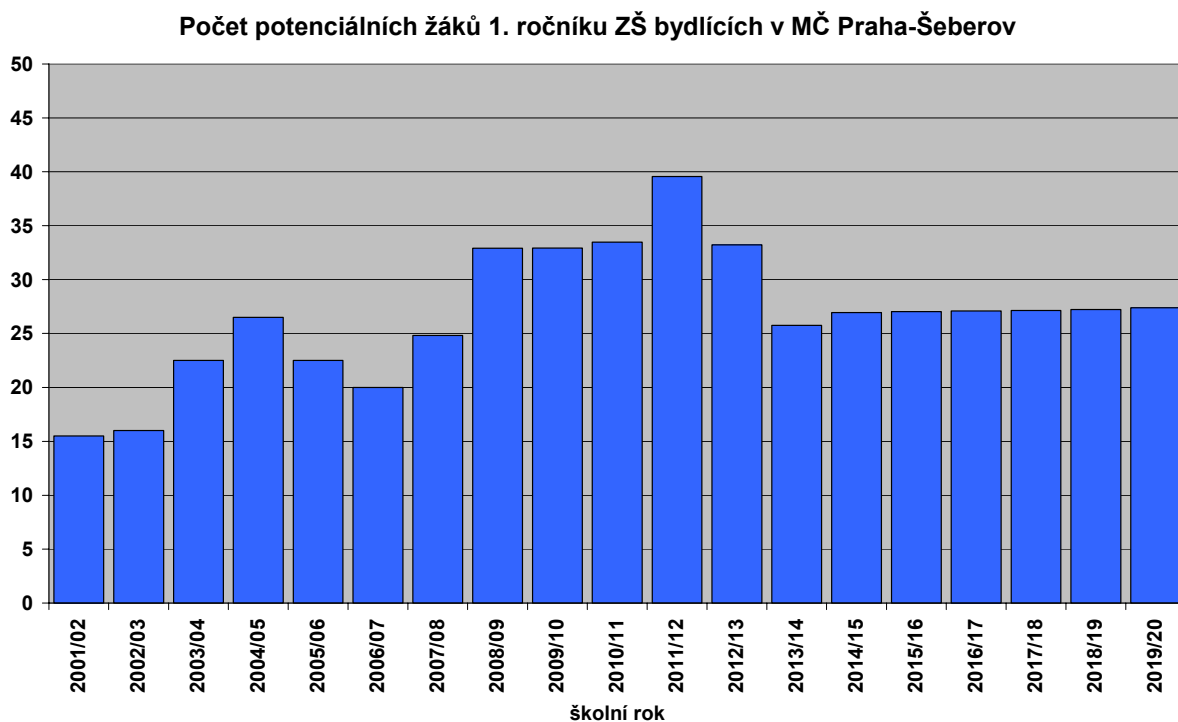
Graf 4

Graf 5

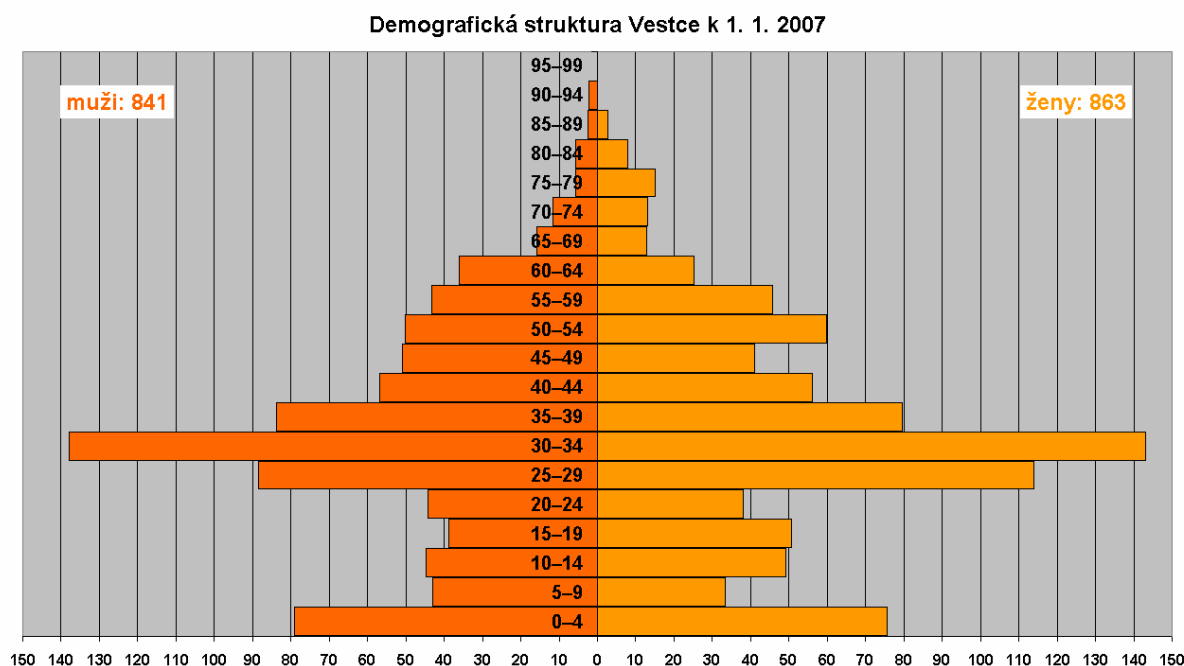

Graf 6

5.b Vestec

Graf 7

Na věkové struktuře je na první pohled patrný výrazně vysoký počet osob ve věku 30–34 let. (Přestože celkový počet obyvatel Vestce činí necelé 3/4 počtu obyvatel MČ Praha-Šeberov, počet 30–34letých ve Vestci je téměř o 40 % vyšší než počet osob téhož věku v MČ Praha-Šeberov.) Za zmínku ve Vestci rovněž stojí zhruba dvojnásobný počet dětí ve věku 0–4 roky v porovnání s věkovou skupinou 5–9letých. Zřejmě se jedná především o děti právě zmíněné početné skupiny 30–34letých, které se buď v posledních letech přistěhovaly se svými rodiči nebo se narodily až ve Vestci rodičům krátce po přistěhování. V nejbližších letech lze tedy očekávat nárůst počtu dětí v mateřské a později i základní škole. V dalších letech však, vzhledem k nízkému počtu žen ve věku do 25 let a předpokládanému snižování další imigrace, dojde zřejmě k postupnému poklesu počtu narozených. Výsledky projekce to potvrzují.

Podívejme se na vývoj počtu dětí ve věku docházky do mateřské školy bydlících ve Vestci (viz Graf 8). V důsledku poměrně výrazného zvýšení počtu narozených v letech 2004–2006 a předpokladu vysokého migračního přírůstku v letech 2007 a 2008 bude i v následujících letech pokračovat velmi rychlý růst počtu dětí ve věku docházky do MŠ. Za čtyři roky by mohl být již dvojnásobný v porovnání se současným stavem, pohyboval by se kolem 120–130 dětí. Poté očekáváme jeho postupný pokles až na hodnoty kolem 110.

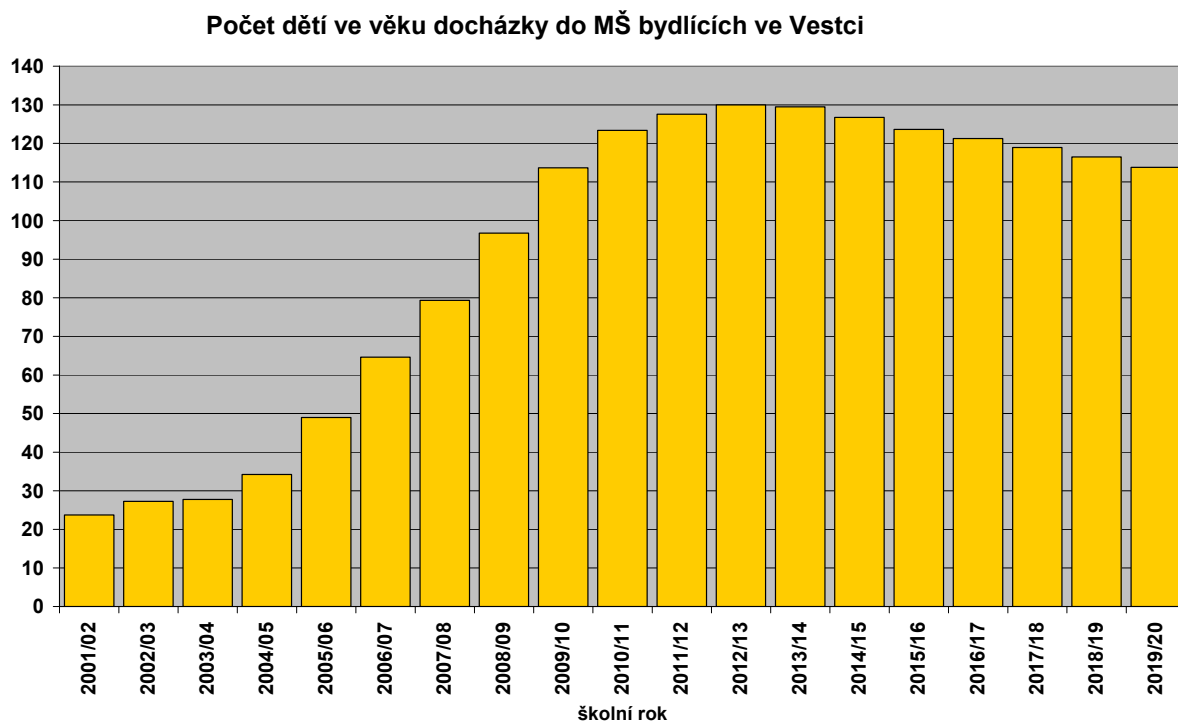
Vývoj počtu dětí ve věku 1. ročníku MŠ je zachycen na Grafu 9. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem bude trend jeho vývoje podobný jako trend vývoje celkového počtu dětí ve věku docházky do MŠ. V nejbližších letech očekáváme prudký nárůst (téměř na dvojnásobek současného počtu), avšak od příštího desetiletí pozvolný pokles.

Vzhledem k velkému nárůstu počtu dětí ve Vestci (ať již v důsledku růstu počtu narozených či přistěhování) lze v nejbližších letech očekávat v této obci pokračující výrazný růst počtu potenciálních žáků ZŠ (viz Graf 10). V tomto školním roce zde žije zhruba 120 potenciálních žáků, za 4 roky by jich mělo být již téměř 200 a za další 4 roky ještě o 100 více. Teprve ve druhé polovině příštího desetiletí lze očekávat, že se růst počtu žáků 1. stupně zpomalí až zastaví, ale růste počtu žáků 2. stupně bude ještě několik let pokračovat. Kolem roku 2020 oče-

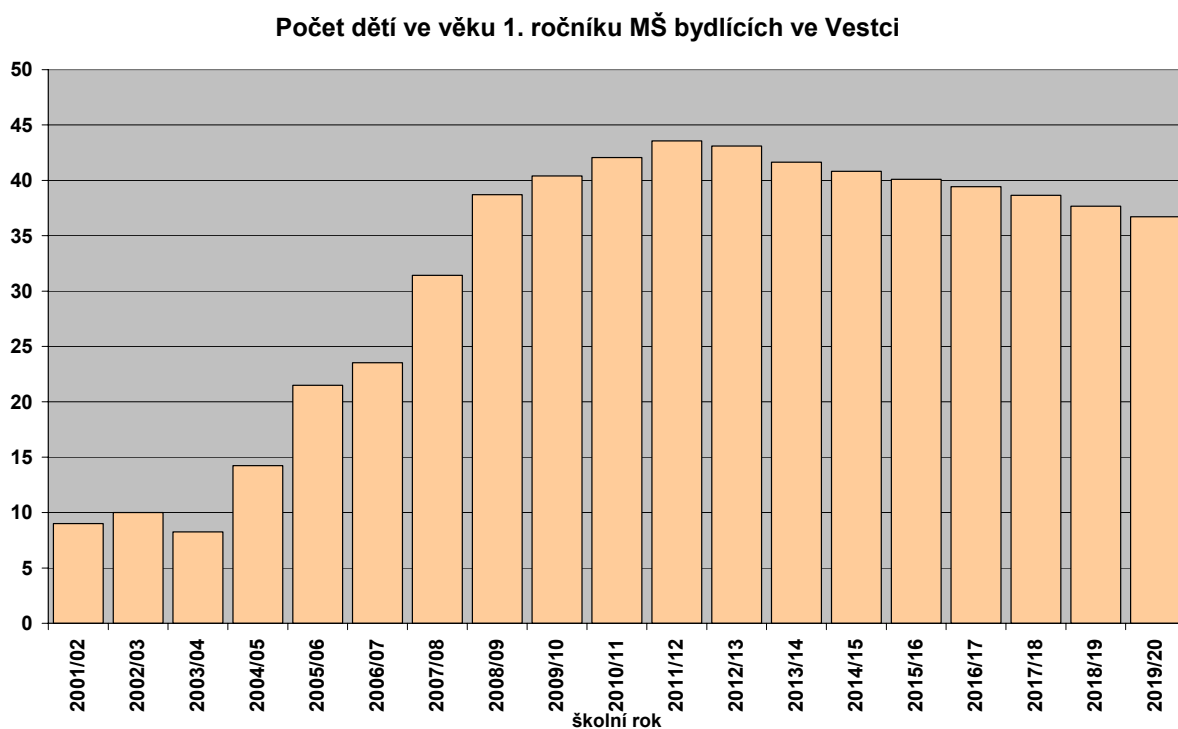
káváme, že počet žáků dosáhne trojnásobku současného stavu. Teprve ve třetím desetiletí pravděpodobně růst ustane a počet žáků začne postupně klesat.

Vývoj počtu potenciálních prvňáčků ve Vestci vidíme na Grafu 11. Trend hodnot pochopitelně přibližně kopíruje zhruba s tříletým zpožděním vývoj počtu dětí ve věku docházky do 1. „ročníku“ MŠ. Již za 3 roky by měl být počet potenciálních prvňáčků zhruba dvojnásobný

Graf 8

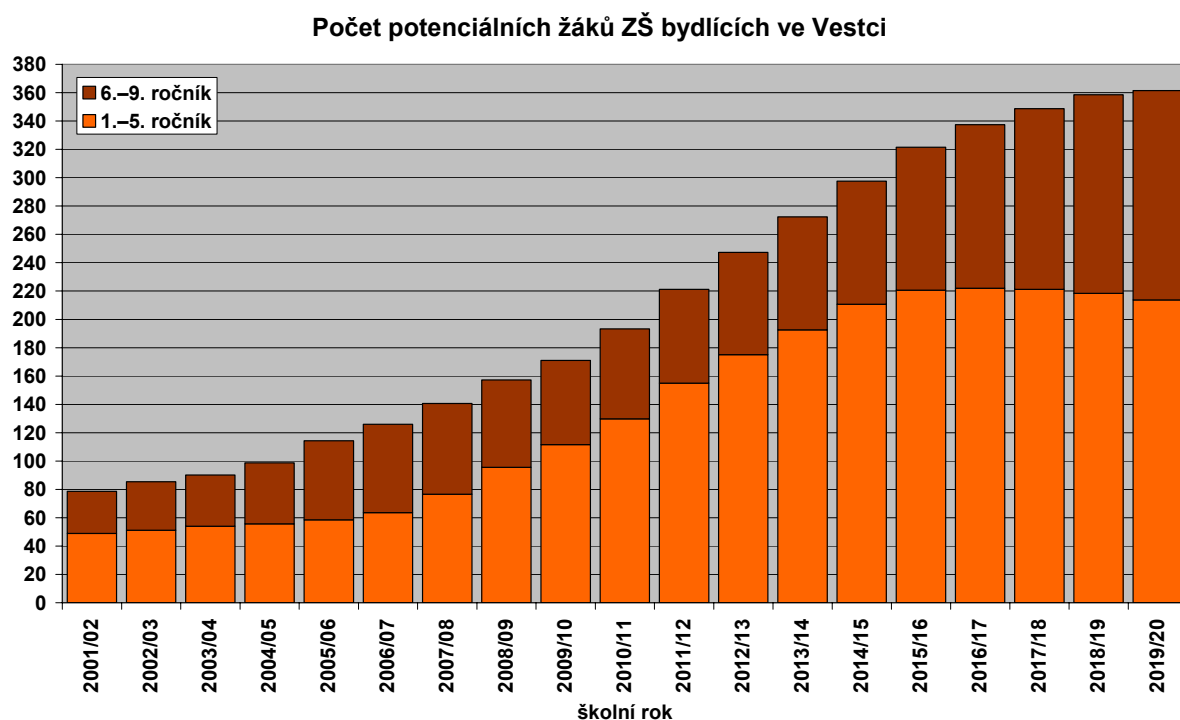

Graf 9

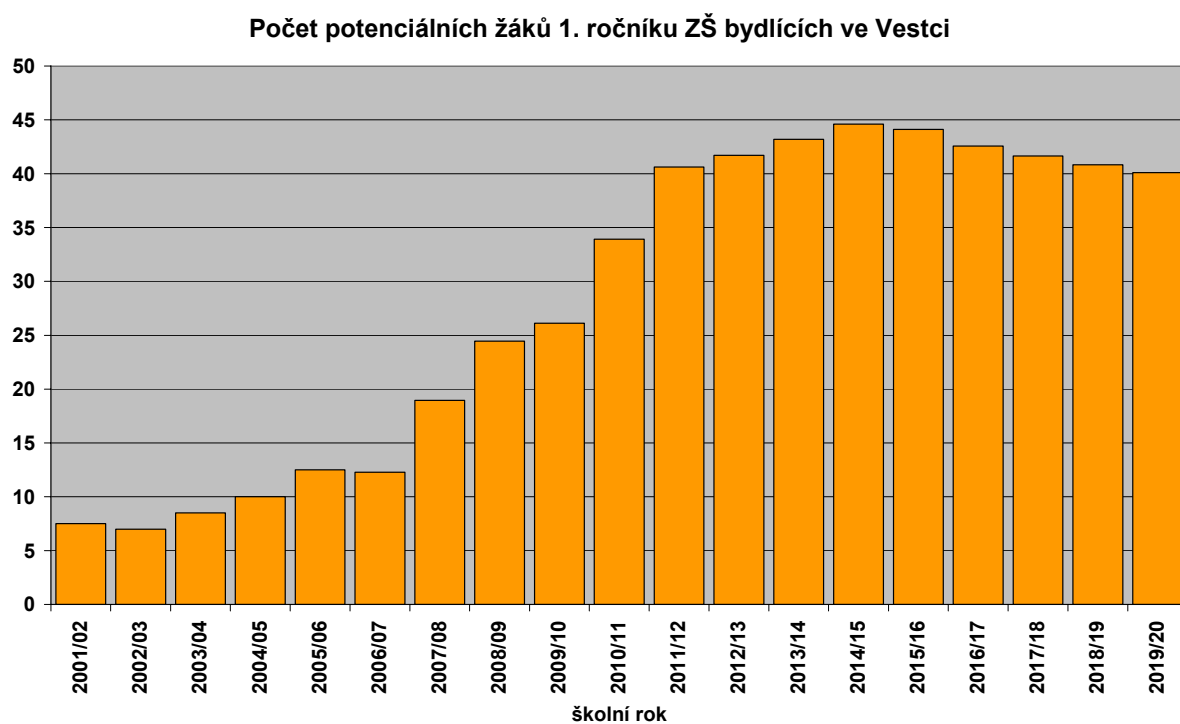

v porovnání se současným školním rokem, a růst bude podle našich předpokladů pokračovat ještě dalších 5 let, kdy by se počet prvňáčků přiblížil zhruba 45. V následujících letech se začne jejich počet snižovat, ovšem velmi pozvolna. I ke konci příštího desetiletí by se totiž měl pohybovat kolem 40, což je stále více než jedna poměrně plná školní třída.

Graf 10

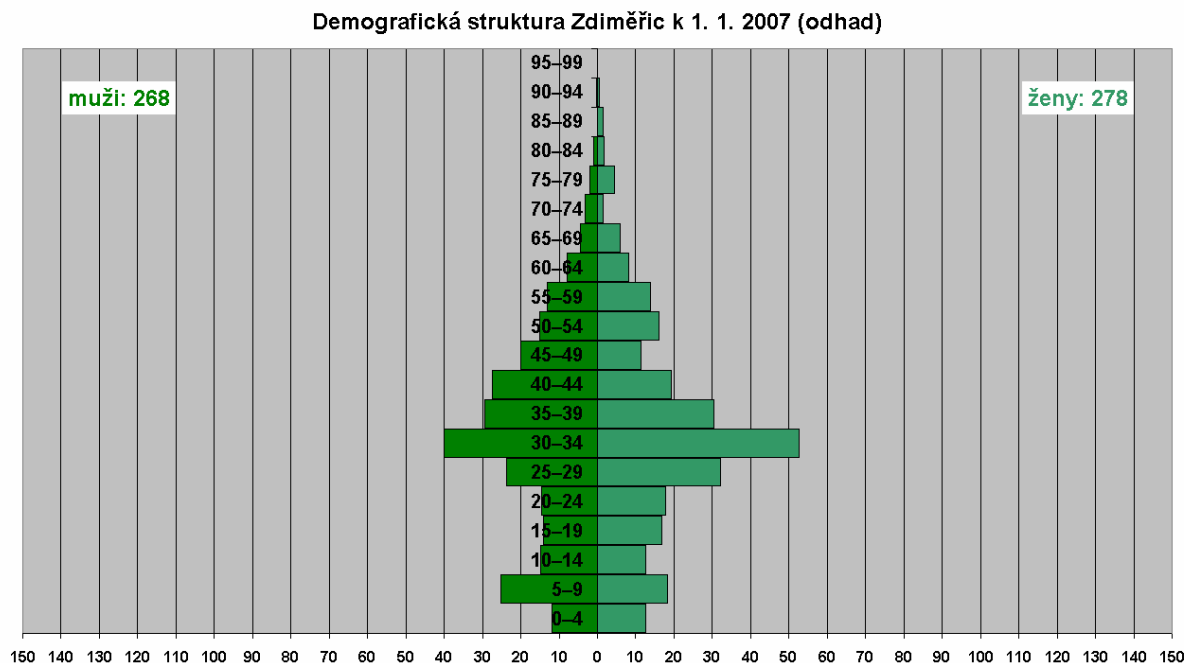

Graf 11

5.c Zdiměřice

Graf 12

Na první pohled je patrné, že počet obyvatel Zdiměřic je několikanásobně nižší v porovnání s obyvatelstvem Vestce i MČ Praha-Šeberov. I zde jsou nejpočetnější skupinou 30–34letí, na rozdíl od Vestce však počet dětí ve věku 0–4 roky je menší než počet dětí 5–9letých. To bude mít za následek v nejbližších letech pokles počtu dětí ve věku mateřské a později i základní školy. Vzhledem k relativně vysokému předpokládanému migračnímu přírůstku v nejbližších letech (100 osob ročně) lze však očekávat následný nárůst počtu dětí, ať již přistěhovaných s rodiči nebo narozených rodičům po přistěhování.

Vidíme (viz Graf 13), že počet dětí ve věku docházky do MŠ bude v následujících letech mírně klesat, jeho poměrně výrazný nárůst očekáváme až v první polovině příštího desetiletí. Vzhledem k předpokladu nulové imigrace po roce 2010 bude počet dětí v dalších letech opět klesat, stále však bude zhruba dvojnásobný v porovnání se současným stavem.

Vývoj počtu dětí ve věku 1. ročníku MŠ (viz Graf 14) má trend podobný: v nejbližších letech mírný pokles, na začátku příštího desetiletí prudký nárůst vystřídáný pozvolným poklesem.

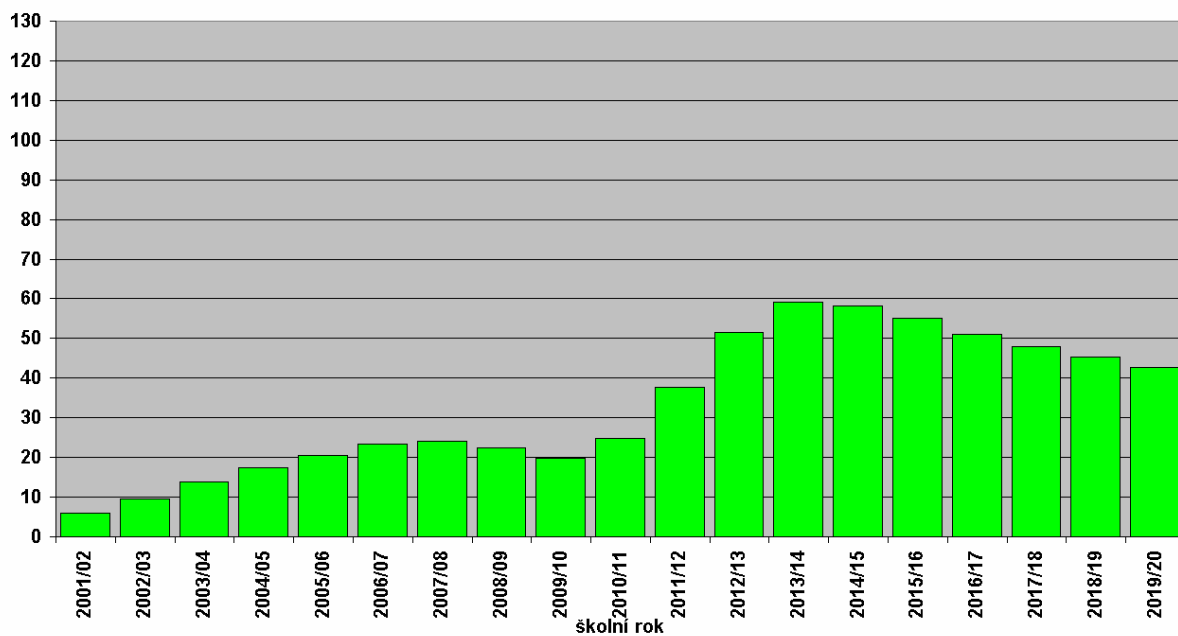
Vývoj počtu potenciálních žáků ZŠ (graf 15) nevykazuje takové výkyvy, neboť pokles počtu žáků 1. stupně je kompenzován růstem počtu žáků 2. stupně a naopak. Současný růst počtu žáků bude pokračovat do konce tohoto desetiletí, kdy počet žáků dosáhne zhruba dvojnásobku současného počtu. V první polovině příštího desetiletí očekáváme mírné kolísání hodnot vystřídané ve druhé polovině desetiletí dalším, i když mírným růstem.

Trend vývoje počtu potenciálních prvňáčků podle očekávání kopíruje zhruba s tříletým zpožděním vývoj počtu dětí ve věku 1. ročníku MŠ. Znamená to zastavení dosavadního růstu a pozdější pokles. Teprve od roku 2013 očekáváme další prudký růst na dvojnásobek současných hodnot vystřídáný ke konci příštího desetiletí mírným poklesem.

Znovu poznamenejme, že výsledky projekce za Zdiměřice mohou být vzhledem k nedostatku vhodných dat méně přesné než pro ostatní dvě obce. Protože jsou však Zdiměřice poměrně malou populací, celkové výsledky to tolik neovlivní.

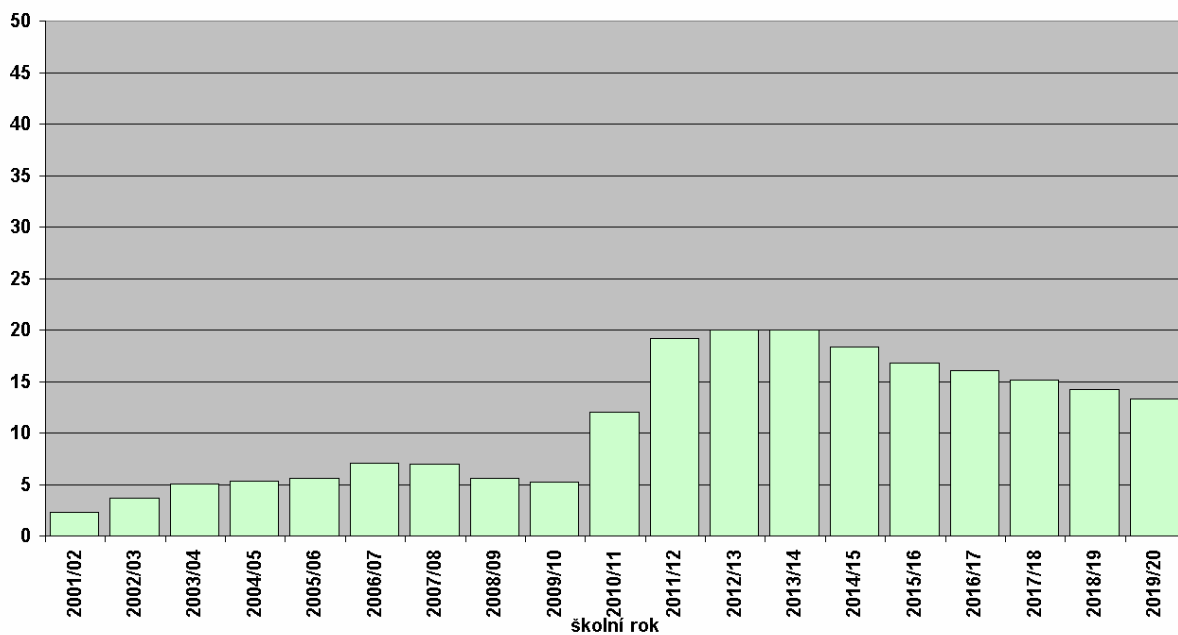
Graf 13

Počet dětí ve věku docházky do MŠ bydlicích ve Zdiměřicích

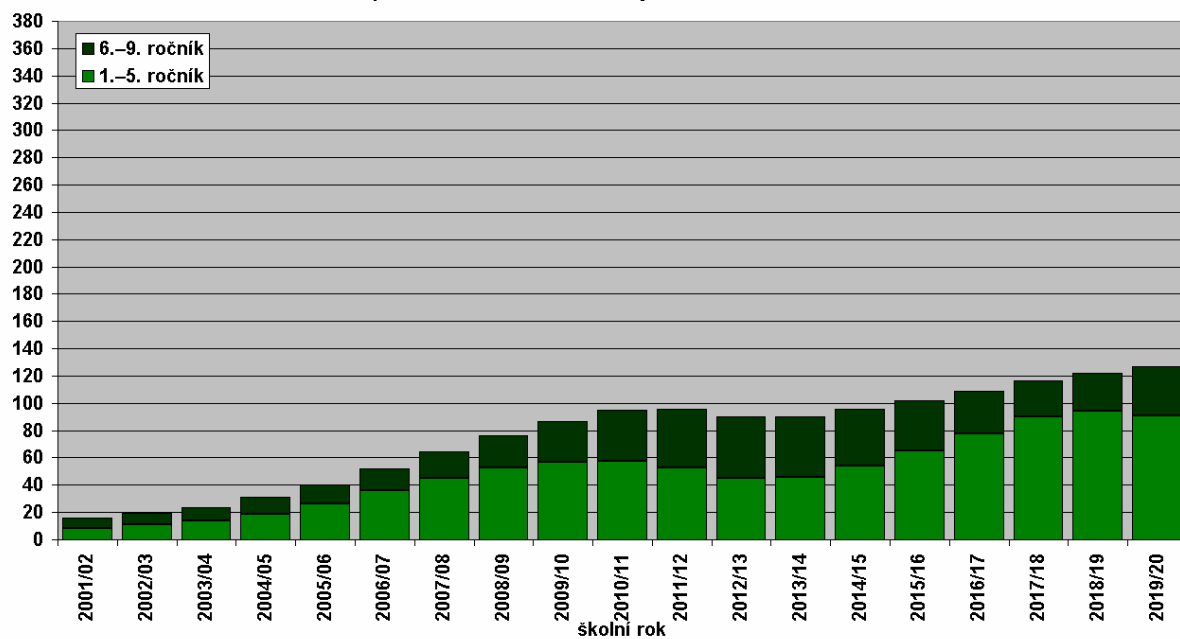
Graf 14

Počet dětí ve věku 1. ročníku MŠ bydlicích ve Zdiměřicích

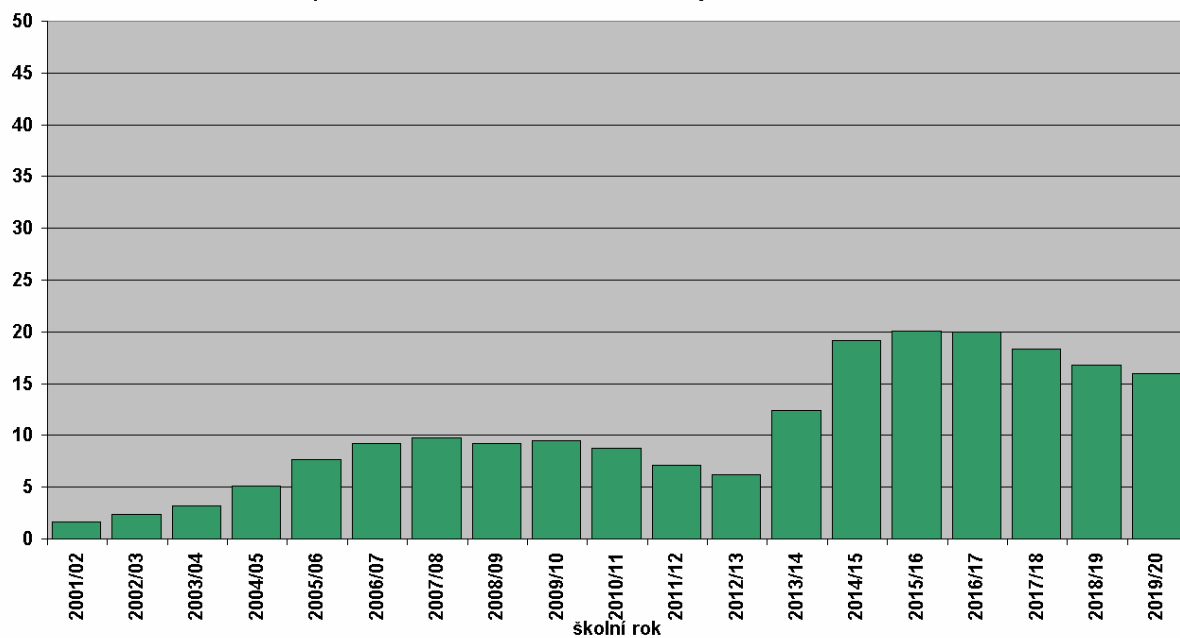
Graf 15

Počet potenciálních žáků ZŠ bydlicích ve Zdiměřicích

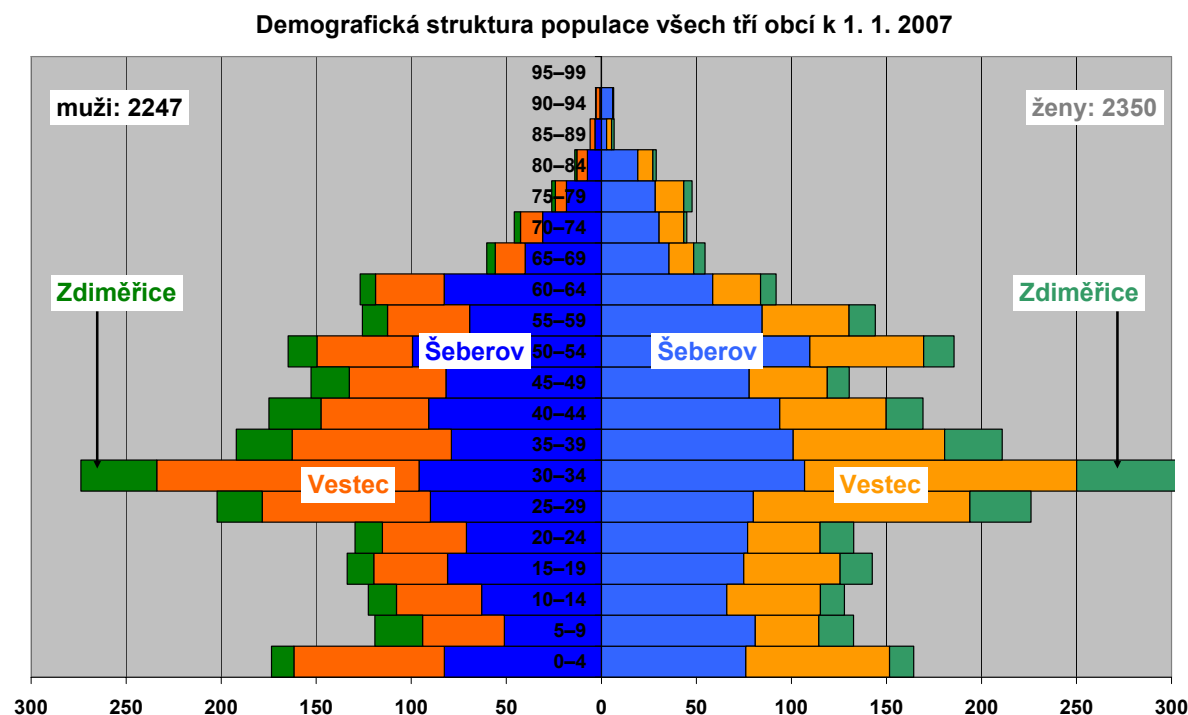
Graf 16

Počet potenciálních žáků 1. ročníku ZŠ bydlicích ve Zdiměřicích

5.d Souhrnné údaje za všechny tři obce

Graf 17

I v souhrnné věkové struktuře je výrazný vysoký počet osob ve věku 30–34 dokončených let a dále vyšší počet nejmladších dětí (0–4 roky) v porovnání s počty dětí vyšších věkových kategorií.

Vidíme (Graf 18), že počet dětí ve věku docházky do MŠ v nejbližších 5 letech poměrně výrazně poroste, v příštím desetiletí se však jeho růst zpomalí. Pokles počtu dětí v MČ Praha-Šeberov bude kompenzován pokračujícím růstem počtu dětí ve Vestci a později ve Zdiměřicích. Teprve ve druhé polovině příštího desetiletí začne počet dětí klesat.

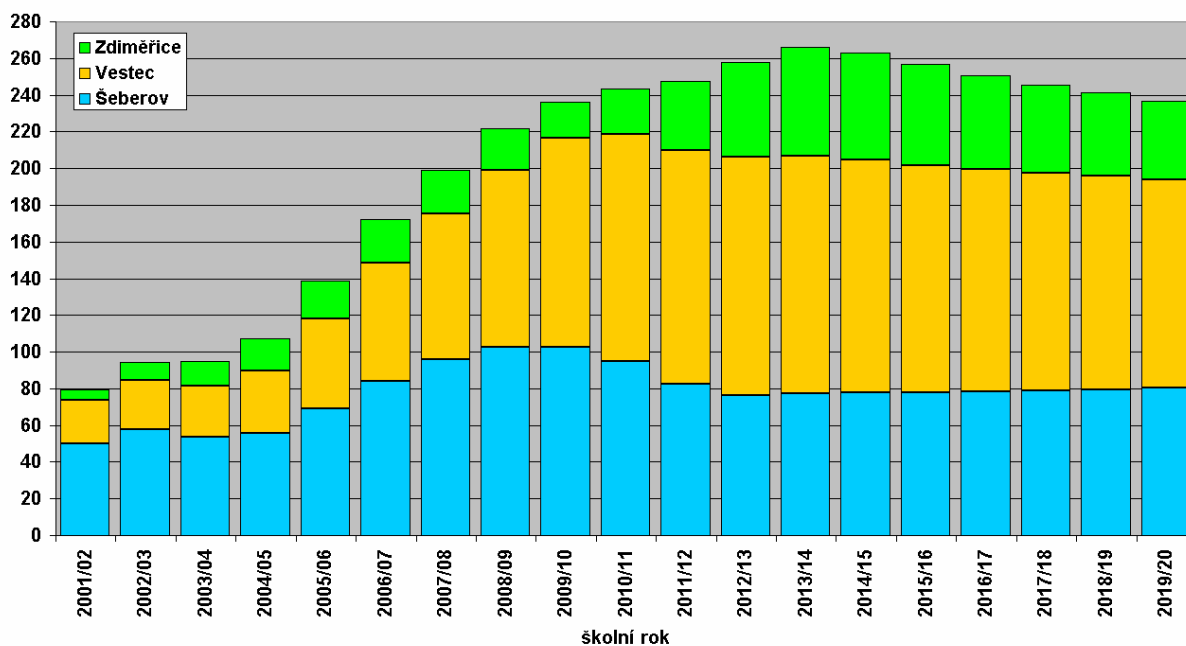
Vývoj počtu dětí ve věku 1. ročníku MŠ (viz Graf 19) vykazuje trochu větší výkyvy. Růst bude na přelomu desetiletí vystřídán poklesem, po dalším krátkodobém poměrně prudkém nárůstu následuje již mírný, ale trvalý pokles.

Vývoj počtu potenciálních žáků ZŠ (Graf 20) bude vykazovat trvalý nárůst až do konce příštího desetiletí, kdy bude zhruba dvojnásobný v porovnání se současným stavem. Stagnace počtu žáků v MČ Praha-Šeberov bude kompenzována pokračujícím růstem počtu žáků ve Vestci a ve Zdiměřicích.

Trend vývoje počtu potenciálních prvňáčků (viz Graf 21) je pochopitelně podobný jako trend vývoje počtu dětí ve věku 1. ročníku MŠ, pouze je o 3 roky „opožděn“. Předpokládáme tedy růst do roku 2011, následný dvouletý „propad“ bude vystřídán opětovným návratem k původním hodnotám, ve druhé polovině příštího desetiletí očekáváme postupně mírný pokles.

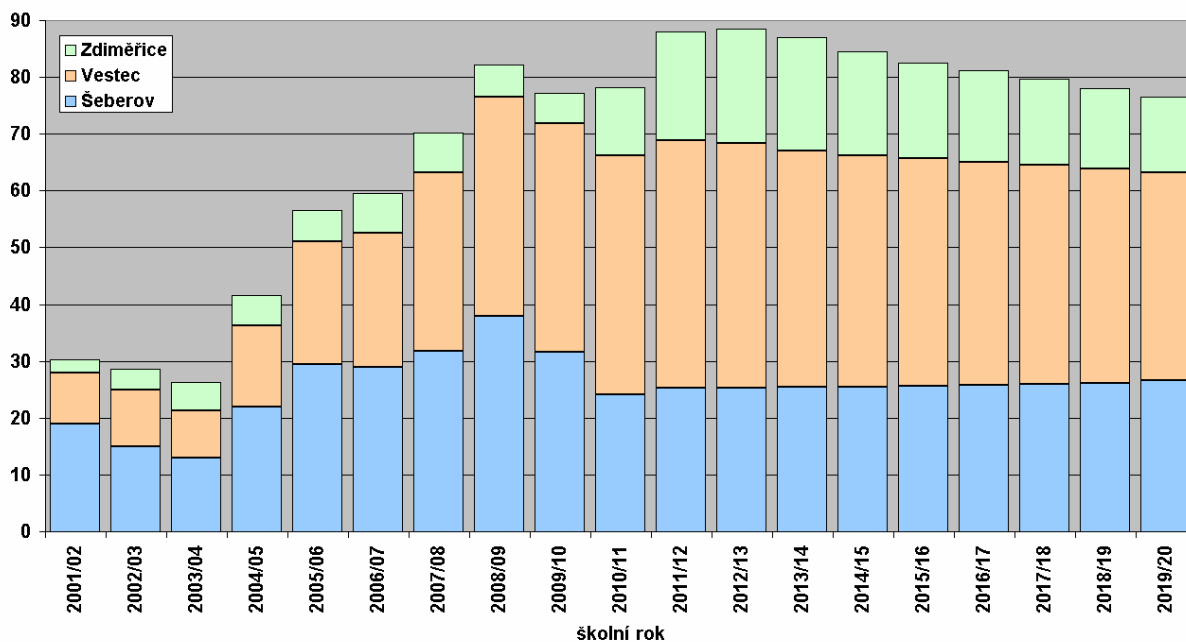
Graf 18

Počty dětí ve věku docházky do MŠ bydlicích v MČ Praha-Šeberov, Vestci a Zdiměřicích

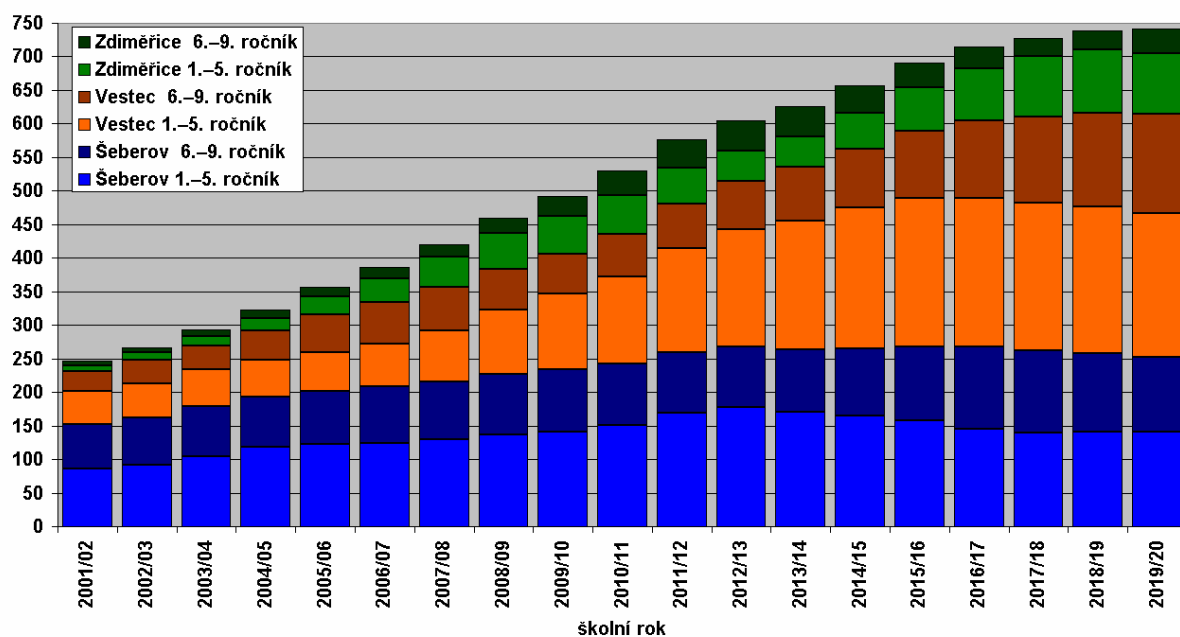
Graf 19

Počty dětí ve věku 1. ročníku MŠ bydlicích v MČ Praha-Šeberov, Vestci a Zdiměřicích

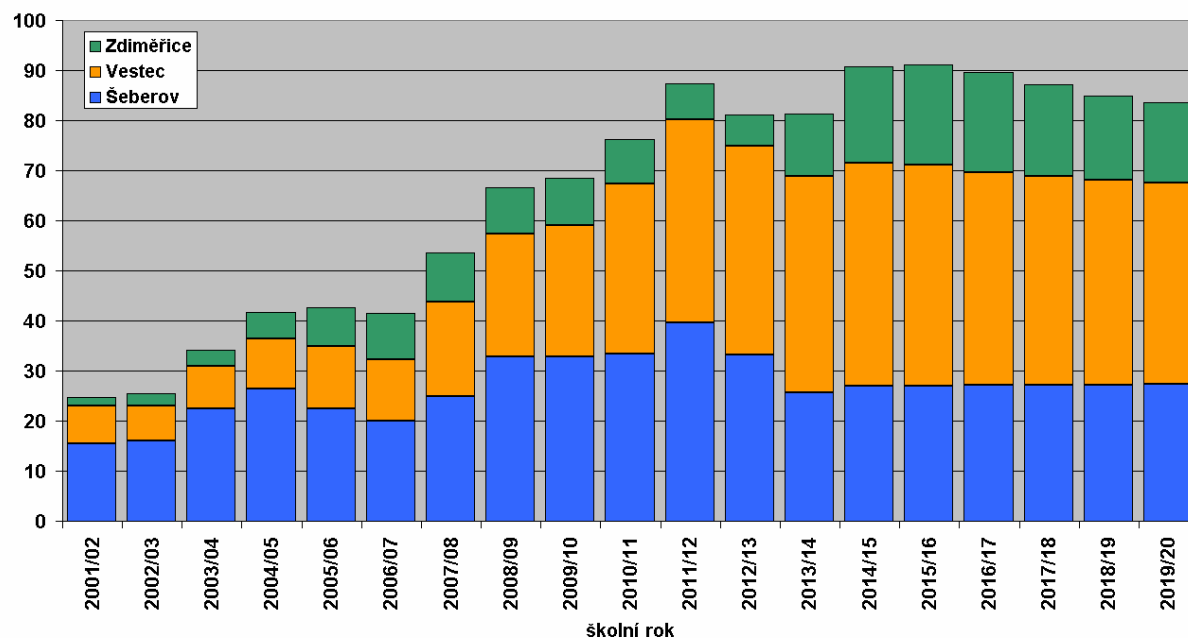
Graf 20

Počty potenciálních žáků ZŠ bydlicích v MČ Praha-Šeberov, Vestci a Zdiměřicích

Graf 21

Počty potenciálních žáků 1. ročníku ZŠ bydlicích v MČ Praha-Šeberov, Vestci a Zdiměřicích

6. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Pokud by základní škola měla sloužit všem nebo alespoň převážně většině dětí z MČ Praha-Šeberov, je třeba výrazně zvýšit její kapacitu. Vzhledem k podmínkám v Šeberově by asi bylo nejlepším řešením postavit školu novou. V nejbližších školních letech se očekává velmi výrazný nárůst potenciálních žáků 1. ročníků ZŠ. Zatímco v tomto školním roce zahajovalo školní docházku pouze zhruba 20 dětí bydlících v MČ Praha-Šeberov, v příštím školním roce by to mělo být již 25 dětí a v letech 2008-2012 by mělo školní docházku zahajovat ročně kolem 35 dětí bydlících v MČ Praha-Šeberov (v tomto školním roce jich bylo zhruba pouze 20). Samozřejmě je třeba učinit tuto školu natolik atraktivní, aby měla většina rodičů zájem zapsat své děti právě do „místní“ školy. Dle našeho názoru by k tomu přispělo především rozšíření školy o druhý stupeň základní školní docházky, tj. o 5.-9. třídu.

Od roku 2013 by se měl průměrný roční počet nových žáků z MČ Praha-Šeberov zahajujících školní docházku pohybovat kolem 25. I za předpokladu, že by 20 % žáků přešlo od 6. třídy do víceletého gymnázia, by počet žáků ve třídě neměl výrazně klesnout pod 20.

Pokud by škola v Šeberově byla spádovou školou i pro Vestec a Zdiměřice, přesáhl by počet potenciálních žáků 1. ročníků v příštím školním roce 50, v následujících letech by dále rostl a během celého příštího desetiletí by se pohyboval mezi 80 a 90.

Všechny počty v předchozích úvahách udávají maximální počet potenciálních žáků, tj. vycházejí z *předpokladu*, že všechny děti bydlící v **MČ Praha-Šeberov** (eventuálně i z **Vestce** a ze **Zdiměřic**) budou chodit *do* základní školy právě v **Šeberově**. Tento předpoklad pochopitelně nebude nikdy stoprocentně splněn. Na druhé straně připomeňme, že studie udává pouze *počty* těch *dětí*, které mají v uvedených obcích *trvalý* nebo (v případě cizinců) dlouhodobý *pobyt*.

Předpokládané počty žáků pochopitelně odpovídají scénáři prognózy. Pokud bude skutečný vývoj výrazně odlišný od tohoto scénáře (např. migrační přírůstky bude výrazně vyšší než přírůstky předpokládané ve scénáři vývoje migrace – viz Graf 1), budou i počty potenciálních žáků výrazně vyšší a naopak.

V každém případě je však třeba usilovat o to, aby škola byla *přitažlivá* nejen pro děti bydlící v MČ Praha-Šeberov, ve Vestci a ve Zdiměřicích, ale i pro děti z *okolních* obcí, především z těch, kde školu buď vůbec nemají nebo je přeplněná.

Bylo by jistě důležité zjistit⁵, podle jakých kritérií vybírají rodiče základní školu pro své děti a z jakého důvodu téměř polovina dětí bydlících v MČ Praha-Šeberov chodí do školy do jiné obce. Na základě těchto zjištění by bylo možné *vyjít vstříc poptávce rodičů* a nabízet přiměřený a odpovídající *atraktivní „program“*.

Zajímavá by mohla být například *rozšířená výuka jazyků*, eventuálně částečná výuka v angličtině. Byla by jistě atraktivní nejen pro děti cizinců bydlících v MČ Praha-Šeberov a v okolních obcích, ale i pro české děti, jejichž rodiče si uvědomují stále rostoucí význam dobré znalosti jazyků.

Současné trendy v Evropě propagují pro tzv. děti se *speciálními potřebami* (handicapované) namísto speciálních škol integraci těchto dětí v „běžných“ školách. Kromě atraktivity a určitého kreditu by to mohlo znamenat i vyšší finanční dotace.

Prostředí v **Šeberově** navíc může být ve srovnání se školami ve větších lokalitách přitažlivé z hlediska *menšího rizika* některých *sociálně-patologických jevů* týkajících se dětí a mládeže,

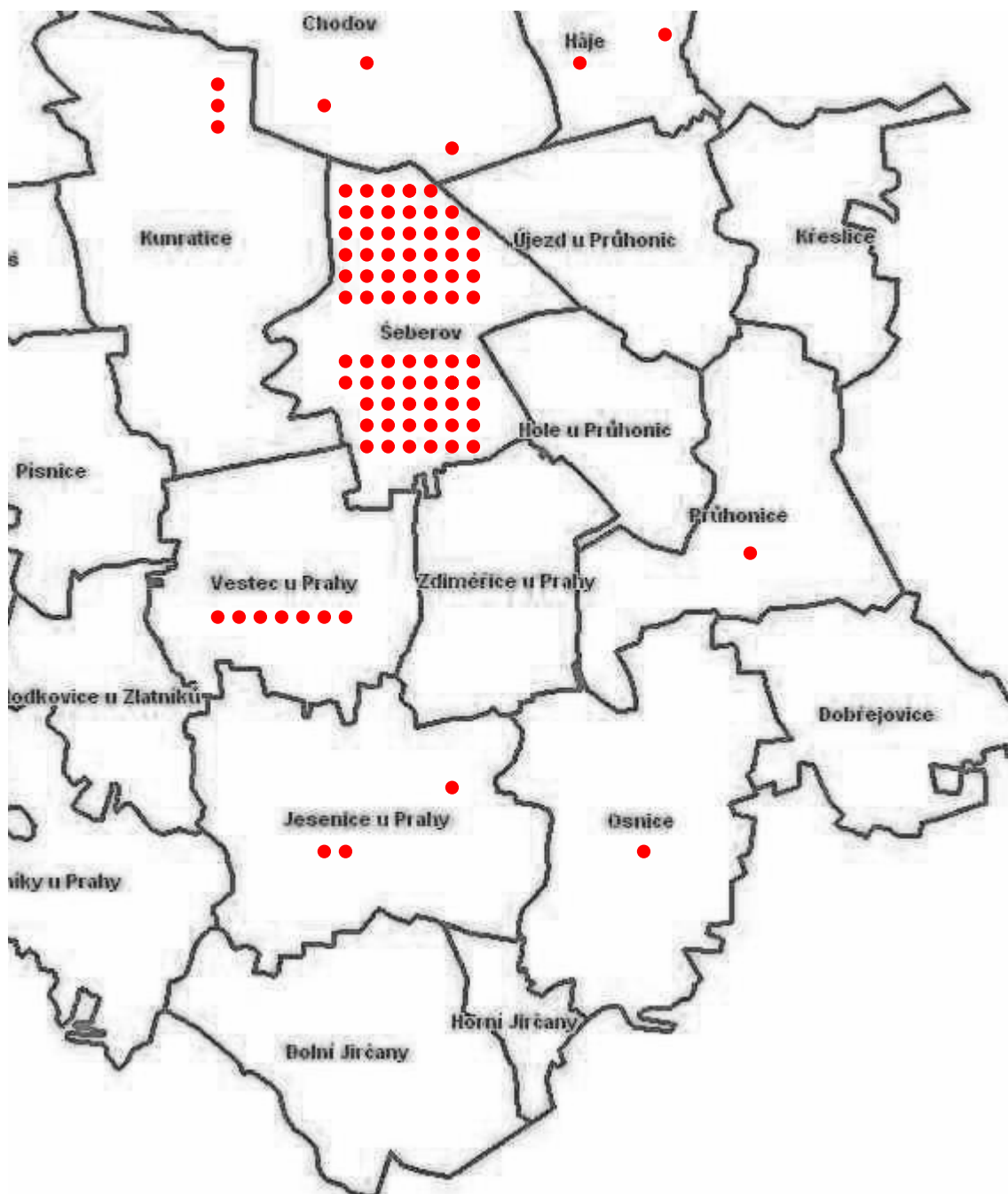
⁵ (např. šetřením, anketou)

jako je šikana, existence „sídlištních part“ dětí, hrací automaty, drogy atd. (Při eventuálním zjišťování motivace rodičů PRO školu v Šeberově by se možná mělo zmínit i toto téma.)

Rovněž počet dětí ve věku 3 let („1. ročník“ mateřské školy) v MČ Praha-Šeberov ještě zhruba dva roky poroste, pak však poměrně rychle klesne dokonce o něco níž, než je současná úroveň. Ve Vestci a ve Zdiměřicích však potrvá růst počtu dětí ve věku 1. ročníku MŠ o něco déle a jeho následný pokles nebude tak prudký. Proto by bylo pro šeberovskou a hrnčířskou MŠ perspektivní zaměřit se na děti právě z těchto (případně z dalších okolních) obcí.

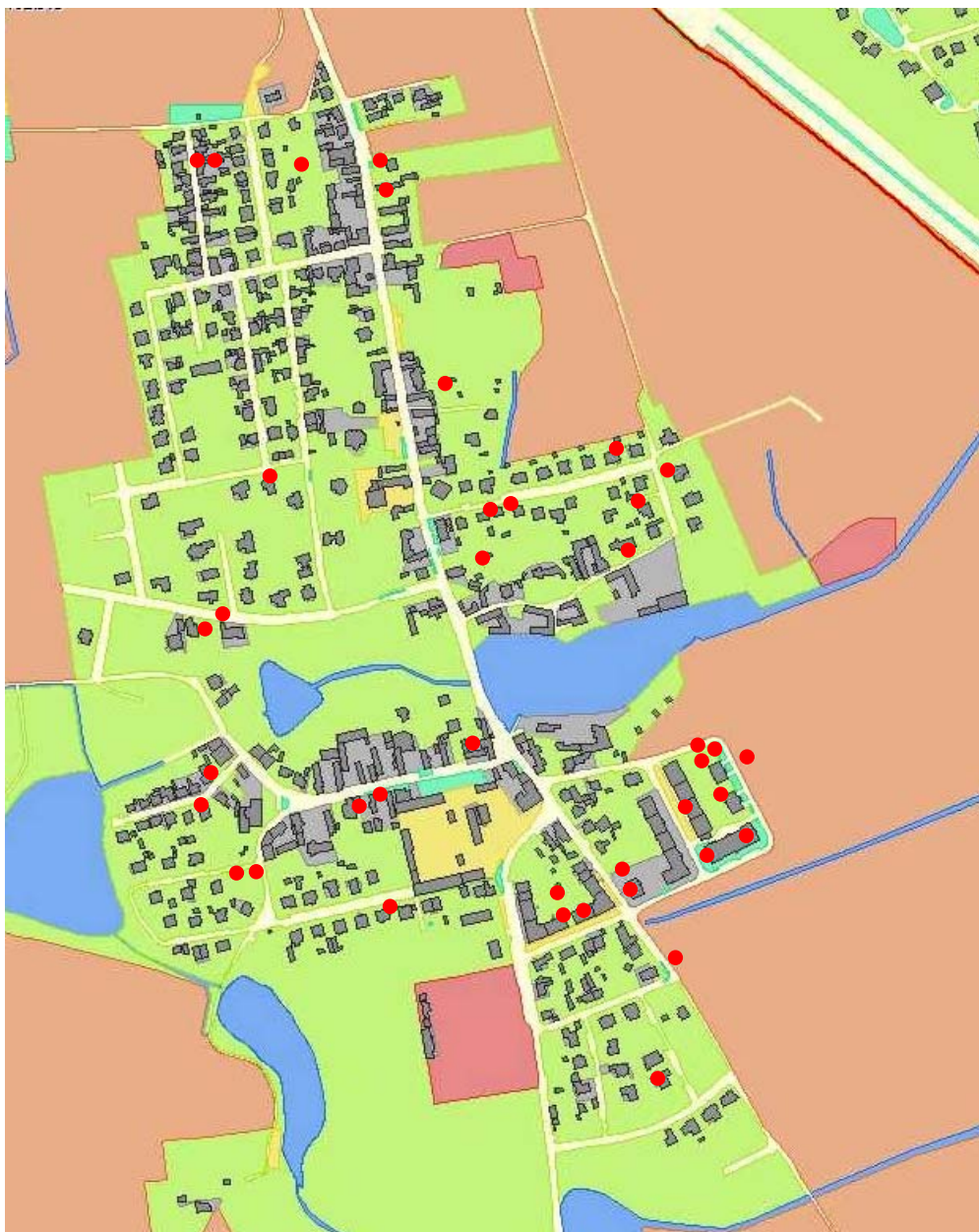
V případě dostatečné kapacity nové školy by mohla být nová škola v dlouhodobé perspektivě zčásti sloužit obci i jiným způsobem (jako prostor pro klub mládeže či maminek, pro zájmovou činnost a celoživotní vzdělávání dospělých i pro potřeby seniorů).

Děti navštěvující MŠ v MČ Praha-Šeberov podle místa trvalého bydliště

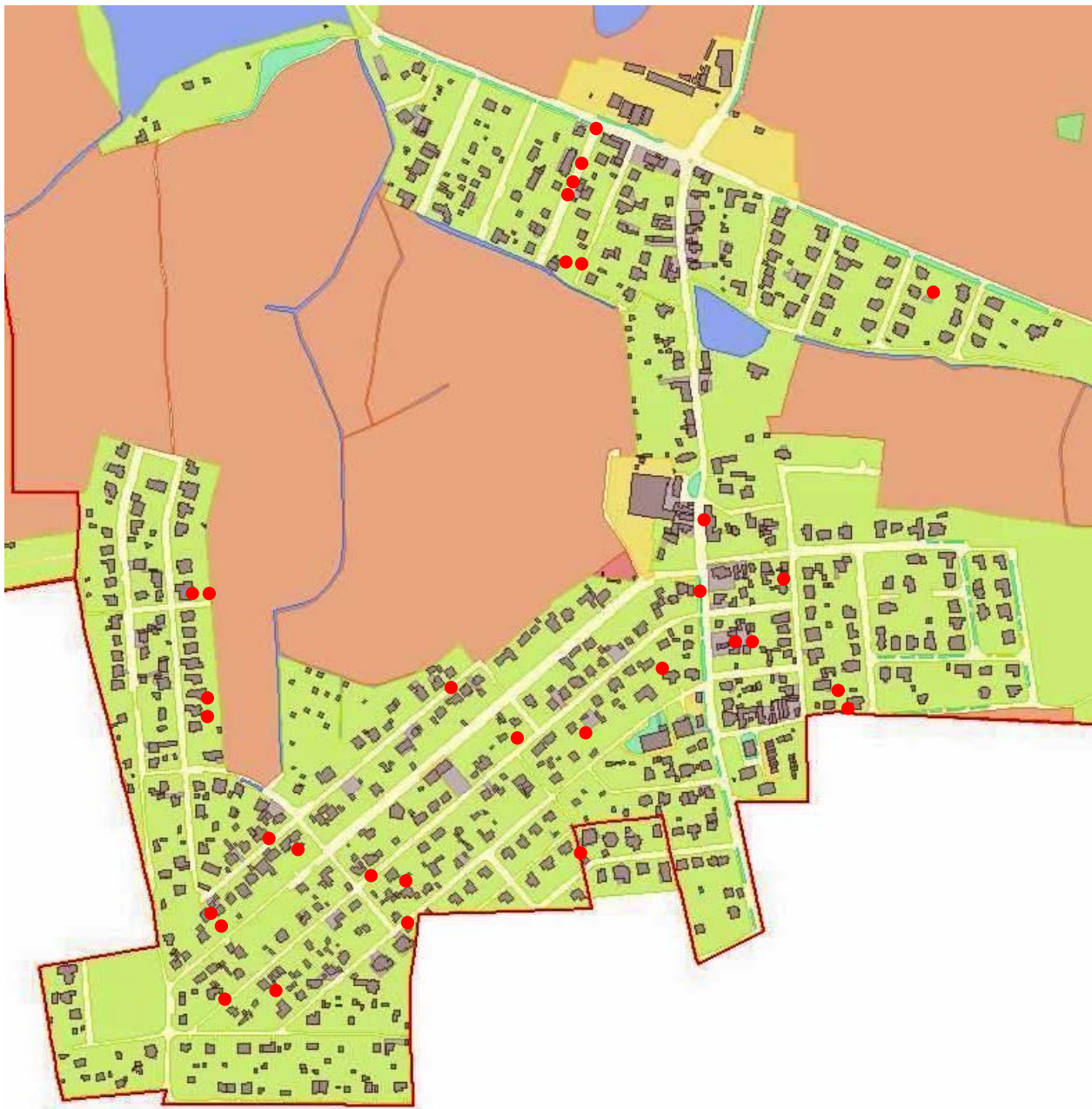

Dále je 1 dítě z Ohrobce

Žáci navštěvující ZŠ v MČ Praha-Šeberov s trvalým bydlištěm v Šeberově

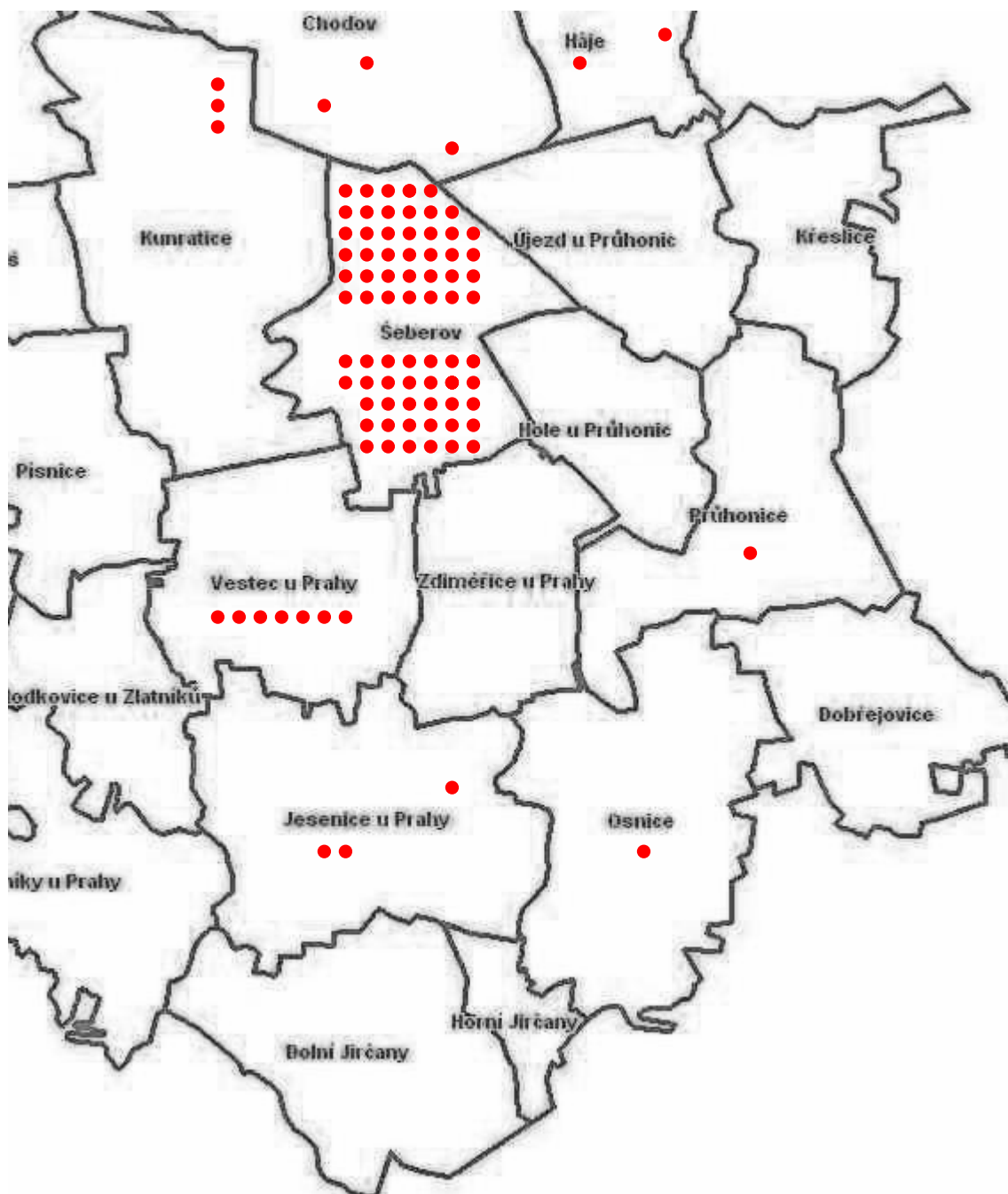

Žáci navštěvující ZŠ v MČ Praha-Šeberov s trvalým bydlištěm v Hrnčírích

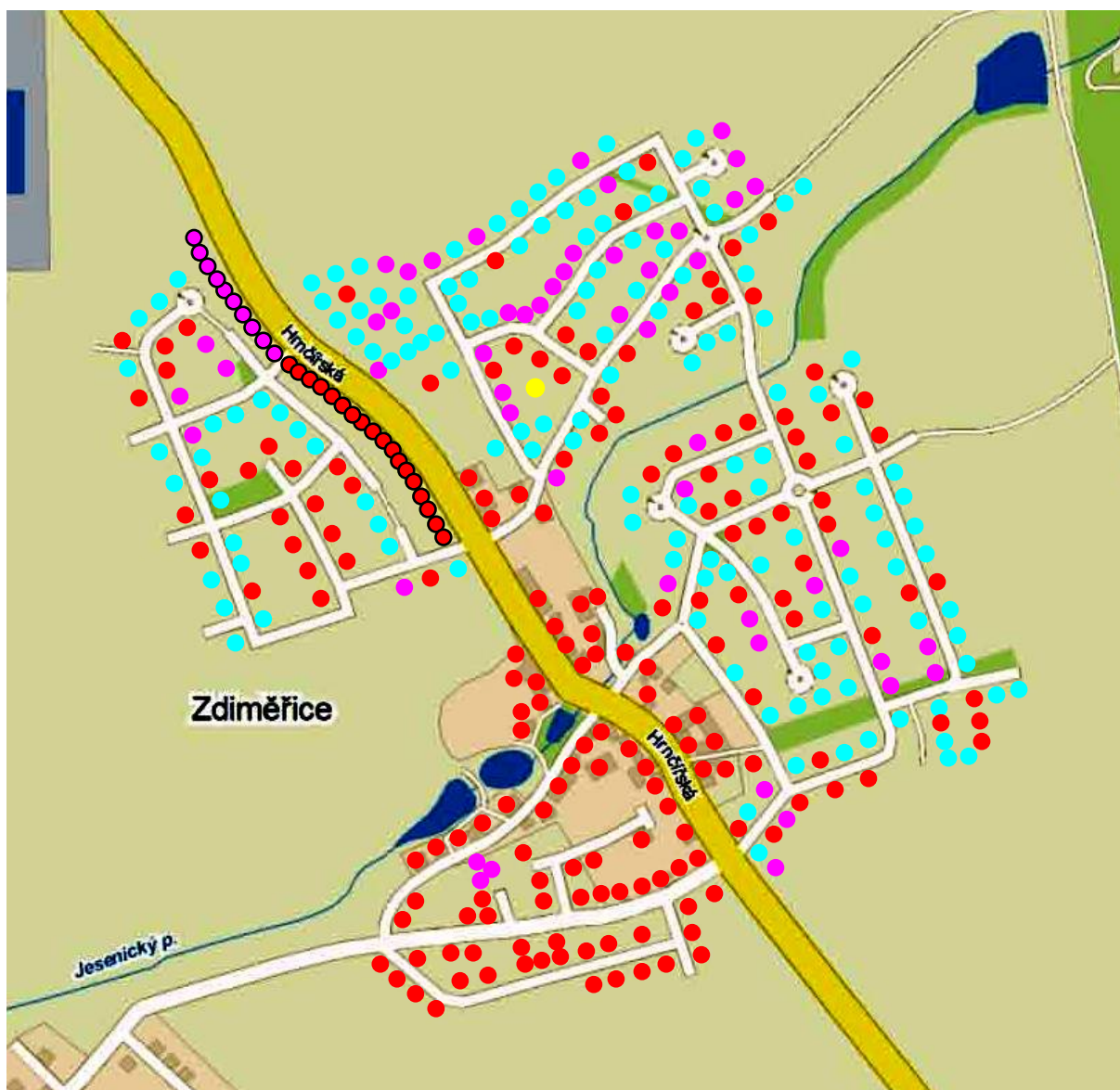
1 žák s adresou Engelova 858 – objekt na mapovém podkladu nenalezen, fyzická kontrola zatím neproběhla, není proto v kartogramu zobrazen

Žáci navštěvující ZŠ v MČ Praha-Šeberov podle místa trvalého bydliště

Dále je 1 žák z Prahy 9, jeden je z Prahy 10, jeden z Horních Měcholup (Praha 15), jeden z Hlubočinky (okres Praha-východ) a u jednoho byla udána chybná adresa, která v ČR neexistuje (ulice Průškova).

Bytová zástavba ve Zdiměřicích

Legenda:

- dostavěný dům se třemi byty
- dostavěný dům
- dostavěný dům se dvěma byty
- rozestavěný dům
- rozestavěný dům se dvěma byty
- parcela bez zástavby